

Handling 2025 nr 55

Revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från S, V och MP den 10 mars 2025 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag med de revideringar som framgår av bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antas.
2. Hemställan till kommunfullmäktige från äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd om revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag anses besvarad.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Marina Johansson (S) yrkade bifall till yrkande från S, V och MP den 10 mars 2025 och avslag på tilläggsyrkande från KD, M, L och D den 5 mars 2025.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag.

Axel Josefson (M) yrkade bifall till tilläggsyrkande från KD, M, L och D den 5 mars 2025.

Kommunstyrelsen beslutade först utan omröstning att bifalla Marina Johanssons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade därefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från KD, M, L och D.

Representanterna från KD, M, L och D antecknade som yttrande en skrivelse från 21 februari 2025.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 21 februari 2025.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 10 mars 2025.

Göteborg den 26 mars 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yttrande

KD, M, L, D

2025-02-21

Ärende 10

Yttrande angående - Förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Enligt uppgifter från Anhörigas riksförbund finns det cirka 1,3 miljoner anhöriga i Sverige som regelbundet vårdar eller stödjer närstående. Deras insatser motsvarar ett värde på cirka 183 miljarder kronor årligen, vilket för Göteborg skulle kunna uppskattas till omkring 10 miljarder kronor årligen. För många omsorgstagare innebär det en stor trygghet att få vård av en nära anhörig. Det finns alltså både stora ekonomiska och sociala vinster med att stötta anhörigas möjlighet att ge omsorg till sina nära, genom hemvårdsbidrag och andra insatser.

Den demografiska utvecklingen i Sverige och Göteborg ser ut så att antalet äldre kommer att öka kraftigt under de kommande åren, samtidigt som antalet i arbetsför ålder bara kommer att öka marginellt. Det är därför mycket viktigt att anhöriga ges det stöd de behöver för att kunna fortsätta ta ett stort, eller större, ansvar för att ge sina nära omsorg framöver. För att möta behoven till följd av den demografiska utvecklingen krävs välutformade och välavvägda system, som möjliggör att de som behöver det mest får stöd. Hemvårdsbidraget, som det tidigare varit utformat i Göteborg, har varit alltför sårbart för fusk och felaktiga utbetalningar. Därför ser vi positivt på att regelverket nu förtydligas och görs mindre sårbart. Vi ser dock samtidigt en risk att det nya systemet innebär att många som tidigare varit berättigade till hemvårdsbidrag inte längre kommer att beviljas stöd. Det kan få stora konsekvenser för enskilda och leda till ett ökat behov av offentlig vård och omsorg. Det är därför viktigt att konsekvenserna av de reviderade riktlinjerna för hemvårdsbidrag och utvecklingen inom området noga följs upp och att riktlinjerna vid behov justeras framöver.

Yttrande

2025-02-21

Ärende nr 10 (SLK-2023-01116, SLK-2023-00953)

Yttrande angående – Revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Yttrandet

Sverigedemokraterna ställer sig positiva till de föreslagna revideringarna av riktlinjerna för hemvårdsbidrag och ser dem som ett steg i rätt riktning för att säkerställa en mer rättssäker och likvärdig myndighetsutövning. Vi delar stadsledningskontorets bedömning att de nya riktlinjerna innebär en tydligare struktur och därmed minskar risken för felaktiga utbetalningar, fusk och välfärdsbrottslighet.

Det är av yttersta vikt att resurser används på ett ansvarsfullt sätt och att biståndsinsatser går till de personer som verkligen behöver dem. Minskad risk för felaktiga utbetalningar innebär att medel kan omfördelas till andra välfärdsområden där behoven är stora, såsom äldreomsorg och sjukvård.

Vi är medvetna om att de nya riktlinjerna kan innebära att färre personer blir berättigade till hemvårdsbidrag, vilket kan påverka såväl den enskilde som anhängigvårdare ekonomiskt. Dock bedömer vi att detta delvis kan uppvägas genom att fler får möjlighet att ta del av andra insatser som exempelvis hemtjänst, boendestöd och trygghetslarm. Det är också viktigt att möjligheten för anhängigvårdare att återgå till arbetsmarknaden beaktas, vilket i längden kan stärka privatekonomin och bidra till ett mer hållbart välfärdssystem.

Tilläggsyrkande

KD M L D

2024-03-05

Tilläggsyrkande angående - Revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Förslag till beslut:

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för en hanteringsordning i enlighet med bilaga 10 i tjänsteutlåtandet men som i särskilda fall möjliggör för anhörigvårdare som inte ingår i samma hushåll som den enskilde att motta hemvårdsbidrag. I dessa särskilda fall ska bidraget betalas ut direkt till anhörigvårdaren för att säkerställa att inkomsten beskattas.

Yrkandet

Hemvården är av en sådan karaktär att den oftast tillgodoses inom det egna hushållet och är svår att genomföra på ett fullgott sätt för en anhörigvårdare som bor någon annanstans. Som framgår i tjänsteutlåtandet och i Socialstyrelsens rapport ”Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära. Underlag till en nationell strategi, 2021” kan också hemvårdsbidraget bidra till att anhörigvårdare hålls borta från arbetsmarknaden och till försämrad integration. När hemvårdsbidrag betalas ut till anhörigvårdare utanför den enskildes hushåll är också risken stor för skattebrott och bidragsfusk, då det är upp till varje enskild vårdare att redovisa sin inkomst. Samtidigt utgör anhörigas vård och stöd en omistlig resurs i samhället. Därför är det önskvärt att utforma riktlinjer för hemvårdsbidrag som inte innebär att samhället och enskilda går miste om värdefull hjälp som bidrar både till trygghet och värdighet för den enskilde samtidigt som kommunens möjlighet att leva upp till sitt ansvar stärks.

Vi menar därför att det kan finnas anledning att utreda förutsättningarna för en riktlinje som har som utgångspunkt att det är personer inom samma hushåll som den enskilde som utför anhörigvården, men som möjliggör undantag då det föreligger särskilda skäl för att bevilja hemvårdsbidrag för insatser som utförs av en anhörig som inte ingår i den enskildes hushåll. Det kan handla om fall där ett syskon, granne eller nära vän till en enskild, som till exempel lever ensam, vill och kan ta ett särskilt ansvar under ett antal timmar i veckan. I dessa undantagsfall bör hemvårdsbidraget betalas ut direkt till anhörigvårdaren, för att minska risken för skattebrott. Mot bakgrund av detta vill vi ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och återkomma med en uppskattad kostnad och konsekvensanalys för att införa en ordning med särskild prövning enligt beskrivningen ovan.

**Reviderat yrkande
Särskilt yttrande**

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet
Centerpartiet

2024-03-10

Ärende 20

Yrkande angående – Revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag med de revideringar som framgår av bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antas.
2. Hemställan till kommunfullmäktige från äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd om revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag anses besvarad.

Yrkandet

En översyn och sedermera revidering av riktlinjerna för hemvårdsbidrag är efterfrågat från flera håll – från förvaltning, från politiken och inte minst från Stadsrevisionen. Revisionens rapport från 2023 visar på att det krävs en stärkt kontroll och förbättrade rutiner avseende både handläggning och utbetalning av bidraget. I redovisningen av uppdraget att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott, som kommunstyrelsen tidigare behandlat, framgick det att just hemvårdsbidraget bedöms vara den förmån som staden tillhandahåller där det råder störst risk för oegentligheter.

Att motverka välfärdsbrottslighet samtidigt som vi säkerställer att alla göteborgare får sina rättigheter tillgodosedda är centralt. Vi ställer oss därför bakom tjänsteutlåtandet med undantag för förslaget att ta bort möjligheten för vårdaren att bo i ett annat hushåll än den enskilde. Vi ser att det kan finnas goda skäl att behålla den delen av bestämmelserna intakt, och instämmer i äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens bedömning i den här frågan. I de fall det är aktuellt med anhörigvårdare utanför den enskildes hushåll har förvaltningen ett ansvar att informera om de skattemässiga förutsättningarna, vilket alltid ska göras. Även Göteborgs Stads pensionärsråd och Göteborgs Stads råd för funktionsrätt lyfter detta förslag till förändring som något negativt i sina inlagor. Vi menar att en sådan förändring riskerar att få oproportionerligt negativa effekter för den enskilde. Av denna anledning yrkar vi att förslaget till reviderad riktlinje som återfinns i bilaga 9 i ärendet är den som skall gälla framåt. Riktlinjen tillåter därmed även fortsatt vårdare som inte ingår i den enskildes hushåll.

Hemvårdsbidrag som fenomen är inte lagstadgat och finns inte i alla kommuner. Det finns negativa aspekter av bidraget så som att det kan utgöra ett hinder för framför allt kvinnor att ha ett vanligt lönearbete och på så sätt halka efter i inkomst och få lägre pension, bidra till ojämställdhet mellan könen och skapa en ogynnsam beroendeställning

mellan den som tar emot omsorg, och den som är anhörig och ger omsorgen. När vård och omsorg ges i hemmet av anhörig är det svårt att följa upp och säkerställa att omsorgen ges med god kvalitet. Det är också svårt att följa upp anhörigvårdarens situation och arbetsbelastning. Båda dessa perspektiv måste alltid beaktas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-30

Ärendenummer SLK-2023-01116

Ärendenummer SLK-2023-00953

Handläggare

Karin Magnusson

Telefon: 031-368 05 80

E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Förslag till beslut

I kommunstyrelse och kommunfullmäktige

1. Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag med de revideringar som framgår av bilaga 10 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antas.
2. Hemställa till kommunfullmäktige från äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd om revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag anses besvarad.

I kommunstyrelsen:

Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2023-12-13 § 932 till stadsledningskontoret, att med utgångspunkt av Göteborgs Stads stadsrevisions rapport publicerad 2023-10-17, göra en översyn av riktlinjerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår kommunfullmäktige att besluta om reviderade riktlinjer för hemvårdsbidrag. Bakgrunden är kommunstyrelsens beslut 2023-12-13 § 932 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att, med utgångspunkt av Göteborgs Stads stadsrevisions rapport publicerad 2023-10-17, göra en översyn av riktlinjerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket. Därtill har äldre samt- vård- och omsorgsnämnden (ÄVO) 2023-12-12 § 250 samt nämnden för funktionsstöd (NFS) 2023-12-20 § 25 hemställt till kommunfullmäktige om revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Stadsledningskontoret har tagit fram två förslag till riktlinjer för hemvårdsbidrag. Ett alternativ där vårdaren ska vara en person i hushållsgemenskap med den enskilde (bilaga 10 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande) och ett alternativ där den enda skillnaden är vårdaren kan vara en person utanför den enskildes hushåll (bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande). Stadsledningskontoret förordar förslaget där vårdaren ska vara i hushållsgemenskap. Skäl till det är att hemvårdsbidraget då inte är skattepliktigt för vårdaren. En sådan hantering bidrar till minskad administration för nämnderna.

Stadsledningskontoret bedömer att båda förslagen skapar förutsättningar för en mer likvärdig och effektiv handläggning. I och med att bedömningar av hemvårdsbidrag harmoniserar med bedömning av hemtjänst och att hemvårdsbidraget ges i färre

omvårdnadsnivåer. Färre omvårdnadsnivåer innebär dessutom en minskad administration för nämnderna. Förslagen innebär bland annat minskad risk för välfärdsbrottslighet och fusk i och med färre omvårdnadsnivåer, stärkta krav på anhörigvårdare och ett tydligare regler för godtagbar frånvaro och förändrade förhållanden. Stadsledningskontoret konstaterar att förslagen innebär att färre personer kommer ha rätt till hemvårdsbidrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjen medför minskade kostnader för utbetalning av hemvårdsbidrag. Detta eftersom den sannolikt leder till att färre personer kommer ha rätt till hemvårdsbidrag alternativt får ersättning enligt en lägre nivå.

Hemvårdsbidrag bedömdes i ärendet ”Redovisning av uppdrag att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott”, dnr 0123/22, vara den förmån som staden tillhandahåller med störst risk för fusk.

Stadsledningskontoret bedömer att båda föreliggande förslag till reviderad riktlinje leder till minskad risk för felaktiga utbetalningar, fusk och välfärdsbrottslighet.

Ungefär hälften av dem som har hemvårdsbidrag har även andra insatser för att tillgodose sitt behov av omsorg. Hemvårdsbidrag är en insats som i jämförelse med andra insatser har en låg kostnad. Fler personer kan komma att ansöka och beviljas andra insatser så som exempelvis hemtjänst, boendestöd eller trygghetslarm. Kostnader för dessa insatser kan därför komma att öka. I vilken omfattning det skulle kunna röra sig om är svårt att bedöma. Det är dock troligt att anhöriga kommer fortsätta att bistå sina närstående till del, oaktat hemvårdsbidrag eller inte.

I nämndernas remissvar framkommer att beslut om att inte bevilja fortsatt hemvårdsbidrag kan ha en negativ påverkan på såväl enskildas som vårdarens privatekonomi. Stadsledningskontoret delar äldre samt vård- och omsorgsnämndens uppfattning att bidraget inte ska ses som en ekonomisk ersättning för ekonomiskt svaga grupper. Bidraget bör ses som ett stimulansbidrag för de som föredrar att få sin omvårdnad utförd av anhöriga i stället för hemtjänst.

Om anhörigvårdare i arbetsför ålder kan ta anställning i stället för hemvårdsbidrag skulle hen kunna få en högre inkomst.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Hemvårdsbidrag kan leda till ökad ojämställdhet på grund av att kvinnor, i högre grad än män, tar ansvar för omsorgen av anhöriga. Det leder till att kvinnors inkomst och anknytning till arbetslivet påverkas mer negativt än för män¹. När färre personer får hemvårdsbidrag kan tid frigöras för arbete på ordinarie arbetsmarknad.

Som framkommit i remissvar kan hemvårdsbidrag innebära en inlåsningsseffekt för den enskilde, särskilt för de personer som av olika skäl inte känner till sina egna rättigheter och vilka andra insatser som är möjliga att ansöka om.

¹ Socialstyrelsen, *Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära. Underlag till en nationell strategi*, 2021.

Det kan vara svårt för en anhörig att ha ett rehabiliterande arbetssätt och på så sätt stärka den enskildes förutsättningar till ett självständigt liv. Därtill kan risken för våld i nära relation minska genom att färre personer är beroende av anhöriga för stöd.

Såväl nämnden för funktionsstöd som äldre samt vård- och omsorgsnämnden anser att nuvarande regler upplevs som otydliga och att de inte längre är ändamålsenliga. Detta kan innebära en risk för ojämlik handläggning mellan stadsområden och berörda nämnder. Ett bättre anpassat regelverk med fokus på tydliga bedömningskriterier innebär en högre rättssäkerhet för den enskilde.

Samverkan

CSG; information 2024-11-28, fördjupad dialog 2024-12-12 och samverkan 2025-01-31.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2023-12-13 § 932
2. Nämnden för funktionsstöds handlingar 2024-10-23 § 183
3. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens handlingar 2024-10-22 § 144
4. Göteborgs Stads pensionärsråds handlingar 2024-10-01 § 12
5. Göteborgs Stads råd för funktionsrätts handlingar 2024-10-07
6. Anhörigföreningen i Göteborgs handling 2024-09-12
7. Göteborgs Stads nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag
8. CSG protokollsutdrag 2025-01-30
9. Alternativt förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag
10. Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag.

Ärendet

Kommunfullmäktige har att ta ställning till reviderade riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2023-12-13 § 932 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att, med utgångspunkt av Göteborgs Stads stadsrevisions rapport publicerad 2023-10-17, göra en översyn av riktlinjerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket. Syftet med översynen, skulle vara att:

- regelverket ska bli mer ändamålsenligt
- säkerställa ett välfungerande kontrollsystem och därigenom minska risken för felaktiga utbetalningar och fusk samt
- skapa likvärdighet i rutinerna mellan de handläggande nämnderna.

Därtill beslutade ÄVO 2023-12-12 § 250 samt NFS 2023-12-20 § 25 om att hemställa till kommunfullmäktige om revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag. Av nämndernas tjänsteutlåtanden framgår att regel för hemvårdsbidrag inte ger det stöd som behövs för att handlägga hemvårdsbidrag på ett ändamålsenligt sätt. Tolkningsutrymmet i regelverket riskerar att leda till brist på likvärdighet i bedömningarna inom Göteborgs Stad samt att utformningen till viss del är föråldrad utifrån dagens rättspraxis. Hemvårdsbidrag utreds i dagsläget med en egen struktur och det framgick önskemål om att utreda hemvårdsbidrag med samma struktur som övrig myndighetsutövning (IBIC). Regel för hemvårdsbidrag med tillhörande poänglista är inte förenlig med strukturen i metoden IBIC.

Inom ÄVO är 713 personer beviljade hemvårdsbidrag och inom NFS är det 167 personer (uppgifter december 2024).

Ärendets beredning

Stadsledningskontoret har tillsammans med representanter från äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO) samt förvaltningen för funktionsstöd (FFS) arbetat fram förslag till reviderad riktlinj för hemvårdsbidrag. Förslaget har i enlighet med beslut i kommunstyrelsen 2024-06-12 §574 varit på remiss hos NFS, ÄVO, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt och Anhörigförening Göteborg. Remissvaren i sin helhet finns som bilagor till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

I instruktionen till nämnderna framgick att det i deras yttrande bör framgå vilka konsekvenser den föreslagna riktlinjen får för enskilda som har hemvårdsbidrag enligt nuvarande regelverk och vilka ekonomiska konsekvenser som bedöms bli följden av förslaget. Stadsledningskontoret har efter remissvaren inkommit efterfrågat kompletterande underlag från förvaltningarna gällande konsekvenser för de som har hemvårdsbidrag idag. Resultatet i det arbetet redovisas nedan under rubriken Förslagets konsekvenser.

Juridiska förutsättningar

Hemvårdsbidrag är ett bidrag som efter beslut av kommunen kan betalas ut till den enskilde som behöver stöd och omsorg. Enligt en dom från Kammarrätten i Sundsvall (2006-03-29 mål nr 2578-05) är hemvårdsbidrag en form av bistånd som kan utgå till den enskilde med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (SoL). Detta medför att beslut om avslag på ansökan om hemvårdsbidrag inte kan överklagas genom förvaltningsbesvär

utan att prövningen ska göras i form av en laglighetsprövning enligt kommunallagen. Det är frivilligt för kommuner att ha hemvårdsbidrag och varje kommun bestämmer riktlinjer och villkor för ersättning.

Skattemässiga förutsättningar

Stadsledningskontoret har utrett skattemässiga förutsättningar för bidraget. Enligt 8 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) är hemvårdsbidrag som betalas ut av kommuners medel till en vårdbehövande skattefritt. Närmare vägledning, i till exempel rättspraxis, avseende de skattemässiga förutsättningarna har inte identifierats inom ramen för denna utredning. Stadsledningskontoret har tagit kontakt med Skatteverket som initialt uttalade att ersättningen, som den vårdbehövande betalar den som utför omvårdnaden, är skattefri i det fall den utbetalas till närmast anhörig inom samma hushåll. Därefter har Skatteverket uttalat, efter avstämning med sin rättsavdelning, att om ersättningen betalas ut till en utomstående person som inte ingår i den vårdbehövandes hushåll gäller vanliga regler, det vill säga att inkomsten är skattepliktig för mottagaren. Enligt Skatteverkets rättsavdelning kan det då bli aktuellt att den enskilde ska betala arbetsgivaravgifter och redovisa dessa på en förenklad arbetsgivardeklaration. På Skatteverkets hemsida finns en informationsfolder som närmare redogör för hanteringen.²

Mot bakgrund av ovan korrespondens med Skatteverket kan konstateras att avgörande för de skattemässiga förutsättningarna är om mottagaren av ersättningen ingår i den vårdbehövandes hushåll eller inte. Sammanfattningsvis, om mottagaren ingår i den vårdbehövandes hushåll är ersättningen till hen skattefri medan om mottagaren inte ingår i den vårdbehövandes hushåll är ersättningen till hen skattepliktig.

Omvärldsbevakning

Av propositionen Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående (2008/09:82) framgår att drygt 5 200 närstående var beviljade hemvårdsbidrag den 1 oktober 2007. Eftersom statistik inte samlas in längre går det inte att uttala sig om utvecklingen efter 2007.

Inom Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) har Göteborg, Härryda och Öckerö hemvårdsbidrag. Av storstäderna har Stockholm hemvårdsbidrag. Andra exempel på kommuner som har bidraget är Härryda, Öckerö, Linköping, Umeå, Borås, Haparanda, Nacka, Svenljunga, Bengtsfors, Vindeln, Boden, Vännäs, Skellefteå, Varberg, Lekeberg, Lycksele, Bjurholm och Mönsterås.

Stadsledningskontoret har jämfört Göteborgs Stads regelverk och betalningsnivåer med ovan kommuner. Ingen annan kommun än Göteborg har så många vårdnivåer som fem. Stockholm är närmast med fyra vårdnivåer. Övriga kommuner har mellan en och tre vårdnivåer. När det gäller beloppens storlek är variationen stor. Göteborg och Stockholm har relativt jämförbara belopp och avviker tillsammans med Haparanda kommun att ha högre ersättningsnivåer än övriga jämförelsekommuner.

Kommuner inom göteborgsregionens kommunalförbund

Inom göteborgsregionens kommunalförbund är det endast Härryda och Öckerö kommuner som har hemvårdsbidrag. Härryda har två vårdnivåer och högsta ersättningen i 2024 års nivå är 3 225 kronor per månad. Öckerö har en vårdnivå där ersättningen är 1 000 kronor per månad.

² Förenklad arbetsgivardeklaration för privata tjänster, SKV 448 utgåva 29.

I båda kommunernas regelverk är det lägsta behovet av stöd högre än i Göteborg Stads nuvarande regelverk. Båda kommunerna ger hemvårdsbidrag till personer som är över 65 år.

Bidragsfusk

Under 2021 betalade staten ut totalt 728 miljarder kronor i olika förmåner och stöd som avser en enskild person. Ungefär 2 procent av dessa utbetalningar, cirka 14,6 miljarder kronor, bedömer Ekonomistyrningsverket (ESV) är felaktiga utifrån de studier av felaktiga utbetalningar som beslutande myndigheter genomfört.³

Kommunstyrelsen fick uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2022 att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag. Uppdraget redovisades i ärende med dnr 0123/22. Hemvårdsbidrag bedömdes i ärendet vara den förmån som staden tillhandahåller med störst risk för fusk. Kontrollen är generellt sett mindre omfattande jämfört med andra bidrag och transaktioner som kommunen betalar ut inom välfärdsområdet. I tjänsteutlåtandet framgår att handläggning av hemvårdsbidrag behöver utvecklas för att motverka fusk då denna förmånstyp lider av brister i kontrollen vilket leder till ökade risker för fusk. En komplicerande faktor bedömdes vara att handläggarna även ska bedöma anhörigvårdarens lämplighet. Dessutom finns svårigheter att följa upp dessa ärenden eftersom arbetet utförs inom familjen och ingen är anställd av kommunen eller annan aktör. Efter beslut i kommunfullmäktige 2023-02-23 § 28 har förvaltningarna arbetat med Crime proofinganalyser, en metod från brottsförebyggande rådet (Brå), som är ett sätt att förebygga fel och brott mot välfärdssystemen. Metoden går ut på att riskanalysera regelverk eller andra system som styr till exempel gynnande beslut, tillstånd, avtal eller utbetalningar.

De risker förvaltningarna har identifierat gällande hemvårdsbidrag är:

- otydligheter i regelverket som bland annat kan leda till dubbelkompensation, olämpliga anhörigvårdare och ojämlika bedömningar,
- att ersättningen inte når anhörigvårdaren och att olika former av frånvaro inte blir känd för myndigheten,
- vårdbehov överdrivs samt att anhörigvårdaren inte arbetar på ett sådant sätt att det finns möjlighet att minska vårdbehovet.

Stadsrevisionen har granskat styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag på ÄVO och NFS. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna arbetar systematiskt med styrning, uppföljning och kontroll för att minska risken för felaktiga utbetalningar av hemvårdsbidrag. Stadsrevisionen lämnade följande rekommendationer:

- NFS och ÄVO rekommenderas att stärka systematiken i egenkontrollen av hemvårdsbidrag,
- NFS och ÄVO rekommenderas att stärka analysen av de risker som finns inom handläggningen av hemvårdsbidrag,
- ÄVO rekommenderas att stärka systematiken i sin styrning av hemvårdsbidrag för att säkerställa en likvärdig hantering,

³ Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

- ÄVO och NFS rekommenderas att uppmärksamma kommunstyrelsen på att regelverket för hemvårdsbidrag inte upplevs som ändamålsenligt.

Stadsledningskontoret har beaktat risker med hemvårdsbidraget i förslag till reviderad riktlinje. Att säkerställa följsamhet till riktlinje och nödvändiga kontroller behöver omhändertas av handläggande nämnder utifrån vad som framkommer i det redan pågående arbetet. Det kan också finnas behov av mer detaljerade rutiner där nämnderna har möjlighet att skapa egna anvisningar.

Inlåsningsseffekt

Att den enskildes vård och omsorg utförs av anhörig kan ha inlåsnings effekter. Personer som tar del av hemvårdsbidrag kan bli beroende av pengarna vilket kan leda till negativ vård- och omsorgssituation för såväl den enskilde som den anhörige. Den anhörige kan känna sig tvungen att fortsätta vårda trots att hen egentligen inte orkar. Insatsen kan motverka integrationen då personer som vårdar, företrädesvis kvinnor, inte alltid har förutsättningar att komma ut i arbete eller skola för att lära sig svenska. Vidare kan det bidra till ett utanförskap i samhället och att personer kan gå miste om inkomst som dessutom är pensions- och semestergrundande.

När en insats ges som bistånd enligt SoL ingår att utföra insatsen så det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv. Att arbeta rehabiliterande kan leda till att den enskilde återfår funktioner och därmed behöver mindre vård- och omsorg. Det kan finnas svårigheter för anhöriga att arbeta på ett sådant sätt. Dels krävs kompetens, dels är en komplikation att det kan leda till lägre ersättning.

Hemvårdsbidraget kan också innebära beroendeförhållanden till den anhörige som är negativa och kan påverka relationen. Förvaltningarna har begränsad insyn för att säkerställa kvaliteten för den enskilde samt arbetsmiljö för vårdaren. Det gäller framför allt i de fall den enskilde inte har andra kommunala insatser (hälften av dem med hemvårdsbidrag).

Förslaget som var på remiss

Stadsledningskontorets förslag förtydligar och skärper kraven både när det gäller vilket stöd som ska ingå i hemvårdsbidraget och kraven på anhörigvårdaren. Detta för att harmonisera med hur hemtjänst bedöms, i förhållande till att det idag finns fler alternativ än hemtjänst att tillgodose serviceinsatser, säkerställa att vårdaren har förutsättningar för uppdraget samt för att motverka välfärdsbrottslighet och bidragsfusk.

Väsentliga förändringar jämfört med nuvarande regel för hemvårdsbidrag

- Den enskilde ska vara över 19 år.
- Grunden för att hemvårdsbidrag ska utgå är att stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhörige och att stödet ska utgöras av omvårdnad.
- Ersättning för serviceinsatser, såsom exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning ingår inte i hemvårdsbidraget.
- Omvårdnadsbehov som ligger till grund ska hemvårdsbidraget ska bedömas i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis.
- Anhörigvårdare ska ingå i den enskildes hushåll.
- Antalet omvårdnadsnivåer ändras från fem till två.

Remissvar

Nämnden för funktionsstöd

Nämnden tillstyrker förslaget.

Förslaget innebär mer ändamålsenliga riktlinjer och främjar mer likvärdig myndighetsutövning samt rättssäkerhet för den enskilde, vilket i sin tur även minskar risken för felaktiga utbetalningar.

Nämnden noterar att nivån för behovet av stöd har höjts enligt de föreslagna riktlinjerna. Det kan resultera i att flera av de personer som idag har beslut om hemvårdsbidrag enligt de lägre ersättningsnivåerna, inte kommer ha rätt till hemvårdsbidrag.

De nya riktlinjerna kan innebära att anhöriga fortsätter stödja den enskilde även om hen kommer få en lägre ersättning eller inte längre har rätt till hemvårdsbidrag alls. Det kan medföra en försämrad ekonomisk situation både för den enskilde och för anhörigvårdaren. I de fall där den enskilde ansöker om och beviljas andra insatser och anhörigvårdaren är i arbetsför ålder, kan den föreslagna riktlinjen dock innebära att tid frigörs till arbete och en annan inkomst. Det kan stärka privatekonomin både för den anhörige och personer i hushållsgemenskap.

Nämnden bedömer att förslaget kan medföra minskade kostnader för nämnden gällande utbetalning av hemvårdsbidrag. Dock kan det medföra att fler ansöker om och beviljas andra insatser så som exempelvis hemtjänst, boendestöd eller trygghetslarm. Kostnader för dessa insatser kan därför komma att öka.

Hemvårdsbidrag kan innebära en inlåsningsseffekt för den enskilde, särskilt för de personer som av olika skäl inte känner till sina egna rättigheter och vilka andra insatser som är möjliga att ansöka om. Nämnden ser att en del av de personer som med den nya riktlinjen inte längre har rätt till hemvårdsbidrag kan få mer kvalitativt stöd och omvårdnad genom andra insatser så som boendestöd eller hemtjänst för omvårdnadsinsatser. Det kan vara svårt för en anhörig att ha ett rehabiliterande arbetssätt, vilket kan erbjudas genom andra insatser så som hemtjänst eller boendestöd. Därtill kan risken för våld i nära relation minska genom att färre personer är beroende av anhöriga för stöd.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Nämnden tillstyrker förslaget.

Nämnden bedömer i stort att stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag är tids- och ändamålsenliga, i linje med de behov av förändringar som sedan tidigare konstaterats inom förvaltningen.

Förslaget kan resultera i att flera av de personer som idag har beslut om hemvårdsbidrag inte kommer att beviljas hemvårdsbidrag. Den enskilde kan också hamna på en lägre ersättningsnivå på grund av att serviceinsatser föreslås tas bort ur hemvårdsbidraget. Det kan ha en negativ inverkan på enskildas såväl som vårdares privatekonomi. Nämndens uppfattning är dock att bidraget inte ska ses som en ekonomisk ersättning för ekonomiskt svaga grupper. Bidragets syfte är i stället att fungera som ett stimulansbidrag för de som föredrar att få sin omvårdnad utförd av anhöriga i stället för hemtjänst.

Nämnden anser i motsats till förslaget att anhörigvårdare ska kunna vara en person som bor utanför den enskildes hushåll. Möjligheten att ersätta anhörigvårdare utanför hushållet

finns. Skillnaden är då att bidraget är skattepliktigt. I de fall det är aktuellt med anhörigvårdare utanför den enskildes hushåll har förvaltningen ett ansvar att informera om de skattemässiga förutsättningarna.

Mot bakgrund av att förslaget innebär en mer strikt bedömning kring vilka som kan bli berättigade hemvårdsbidrag kommer kostnaden för insatsen att minska. I vissa fall kan det förekomma att enskilda ansöker om andra insatser och bedömas ha behov det, vilket innebär att kostnaden för exempelvis hemtjänst kommer att öka. Vilken volym det skulle kunna röra sig om är svårt att uppskatta och förutse. Nämndens uppfattning är att viljan att vårda anhörig inte enbart beror på den ekonomiska ersättningen och många skulle sannolikt fortsätta att vårda anhöriga oavsett.

Göteborgs Stads pensionärsråd

Rådet avstyrker förslaget.

Pensionärsrådet ser en klar försämring för omsorgstagare med ett lägre behov av stöd. De faller helt utanför förslaget och har ingen möjlighet att ta del av hjälp via regelverket för hemvårdsbidrag.

Förslaget innebär även att grunden för att erhålla hemvårdsbidrag är enbart behov av omsorg. Har man behov av serviceinsatser, dvs städ, tvätt, matlagning, handling med mera får detta skötas via hemtjänsten. Därmed faller hela tanken om hemvårdsbidrag bort. Hemvårdsbidraget var tänkt att tillgodose personer med behov av service och omvårdnad utan att behöva få denna hjälp genom hemtjänst, då många äldre är oroliga vid tanken på att låta okända personer ha nyckel till sitt hem. Tanken är därför att personer med behov av både service och omvårdnad ska få detta tillgodosett av nära anhörig.

Gällande att bidraget ska tas upp för beskattning för personer utanför hushållsgemenskap menar pensionärsrådet att detta är den enskildes ansvar.

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt

Rådet avstyrker förslaget.

Rådet ser ett stort problem i att hemvårdsbidraget ska begränsas till att bara gälla omvårdnad. Vidare saknas en del omvårdnadsinsatser när det gäller exempelvis personer med autism, som kommunikations- och motiveringsinsatser. Rådet är kritiska till förslaget om att insatser som sällan beviljas som hemtjänst, såsom ledsagning till läkare, hjälp med administration och post- och bankärenden, inte ska ingå i hemvårdsbidraget.

Vidare anser rådet att bidraget ska omfatta även personer utanför hushållsgemenskap. Det kan inte vara kommunens ansvar att se till att hemvårdsbidraget beskattas korrekt, utan det ansvaret ligger på den enskilde. Det är inte rimligt att lösa problemet genom att helt ta bort insatsen. En informationsinsats kring beskattningen skulle vara mer lämpligt.

Anhörigföreningen i Göteborg

Anhörigföreningen lämnar synpunkter på förslaget.

Enligt förslaget på nya riktlinjer ska uppföljning av insatsen ske en gång per år. Anhörigföreningen anser att det borde räcka med vartannat år.

Anhörigföreningen anser att skattefrågan bör kunna lösas så att även den som inte delar hushåll med den närstående får vara mottagare av hemvårdsbidraget.

Vidare anser anhörigföreningen att det är ett bra förslag att mottagaren av hemvårdsbidraget får kontakt med anhörigstödet i staden, så att hen inte själv drabbas av ohälsa. Kontakten bör kunna formaliseras och etableras redan vid ansökningstillfället.

Anhörigföreningen bifaller förslaget om att ändra beslutsnivåerna från fem till två.

Stadsledningskontorets förslag till riktlinjer för hemvårdsbidrag

Inledningsvis sammanställs nuvarande regelverk vs stadsledningskontorets förslag.

Nuvarande hemvårdsbidrag.

Vårdsnivå	Hjälpbehov, poäng per vecka	Procent av prisbasbeloppet	Kronor per månad 2025
1	13-19 poäng	1/12 av 25 procent	1 225 kr
2	20-29 poäng	1/12 av 50 procent	2 450 kr
3	30-39 poäng	1/12 av 75 procent	3 675 kr
4	40-49 poäng	1/12 av 100 procent	4 900 kr
5	Över 50 poäng	1/12 av 125 procent	6 125 kr

Stadsledningskontorets förslag

Omvårdnadsnivå	Vårdbehov (tim/mån)	Procent av prisbasbelopp	Kronor per månad 2025
1	30-86 tim	1/12 av 50 procent	2 450 kr
2	Över 86 tim	1/12 av 100 procent	4 900 kr

Grundläggande förutsättningar och kriterier för hemvårdsbidrag

Stadsledningskontorets förslag

Hemvårdsbidrag prövas i enlighet med 4 kap. 2 § socialtjänstlagen och Göteborgs Stads riktlinje.

Bidraget ges till den enskilde i stället för eller som ett komplement till andra omvårdnadsinsatser i ordinärt boende. För att bli beviljad hemvårdsbidrag ska det finnas anhörigvårdare som bedöms lämplig för uppgiften.

Följande kriterier ska vara uppfyllda för att hemvårdsbidrag ska beviljas:

- Den enskilde ska vara över 19 år och ha fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar som medför väsentliga svårigheter i sin livsföring och får omvårdnad av anhöriga i hemmet
- Den enskilde ska vara folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun.
- Det stöd som ingår i hemvårdsbidraget är personlig omvårdnad. Stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhörige.
- Behovet av omvårdnad ska bedömas överskrida sex månader.
- Den enskildes behov av omvårdnad ska uppfylla lägsta omvårdnadsnivån i enlighet med vad som framgår under rubriken behovsbedömning nedan.
- Det ska finnas anhörigvårdare som är lämplig för uppgiften. En enskild kan inom ramen

för hemvårdsbidraget ha maximalt två vårdare.

- Tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet ska föreligga.

Stadsledningskontorets övervägande

Stadsledningskontoret har förtydligat att hemvårdsbidrag ges i stället för eller som komplement till andra omvårdnadsinsatser i ordinärt boende. Stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhörige. Det är rimligt att inte hemvårdsbidrag kompenserar för allt stöd en anhörig vill ge sin närstående.

Andra förändringar tydliggörs under respektive rubriker nedan.

Definitioner

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att hemvårdsbidraget kompenserar för omvårdnadsinsatser. Med omvårdnadsinsatser i detta fall avses hjälp och stöd vid personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, toalettbesök, äta och dricka, tillsyn och egenvård.

Stadsledningskontorets övervägande

Under denna rubrik har stadsledningskontoret definierat omvårdnadsinsatser i förhållande till Socialstyrelsens metod Individens behov i centrum (IBIC).

Åldersgräns för hemvårdsbidrag

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att hemvårdsbidrag kan ges till enskilda över 19 år.

Stadsledningskontorets övervägande

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag (tidigare vårdbidrag) från Försäkringskassan. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag kan ges fram till juni månad det år barnet fyller 19 år.

Ingen av remissinstanserna har haft några invändningar.

Behovsbedömning och omvårdnadsnivåer

Stadsledningskontorets förslag

Vid inkommen ansökan ska hembesök göras i den enskildes hem. Tilltänkt anhörigvårdare ska närvara vid besöket. Om tanken är två anhörigvårdare ska handläggaren träffa dem båda. Läkarintyg och/eller bedömningar av arbetsterapeut/fysioterapeut samt egenvårdsintyg ska vid behov inhämtas.

Handläggaren utreder den enskildes behov av omvårdnad och om omvårdnadsbehovet bedöms överskrida sex månader. Ersättning för serviceinsatser, såsom exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning ingår inte i hemvårdsbidraget. Bedömningen ska ske i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis. Därefter ska bedömning göras av behovets omfattning som delas in i två omvårdnadsnivåer där omvårdnadsnivå 1 motsvarande 30-86 timmar per månad och omvårdnadsnivå 2 motsvarande över 86 timmar per månad.

Handläggaren ska inom ramen för sin utredning bedöma om tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet föreligger.

Att vårda någon dygnet runt, utan möjlighet till återhämtning, är inte en hållbar situation och ska vägas in i prövning av hemvårdsbidrag.

Stadsledningskontorets överväganden

Enligt nuvarande regler bedöms behovet av hemvårdsbidrag genom en poängskala. Det föreslås ändras till en bedömning av omvårdnadsbehov i ett antal timmar, vilket är i linje med hur en utredning om hemtjänst genomförs. I förhållande till rådande rättspraxis finns det dessutom behov/insatser inom poängskalan som sällan beviljas som hemtjänst.

I både FFS och ÄVO:s hemställan framgår att nuvarande regelverk upplevs som föråldrade. Bland annat har rättspraxis för övriga biståndsinsatser förändrats. Nämnderna ger uttryck för att de vill utreda hemvårdsbidrag med samma struktur (IBIC) som övrig myndighetsutövning. Hemvårdsbidrag utreds i dagsläget med en egen struktur och regelverket med tillhörande poänglista är inte förenlig med strukturen i metoden IBIC. Ungefär hälften av de som har hemvårdsbidrag idag har andra insatser. När olika metoder för att bedöma behov inte är förenliga finns en risk att besluten under- alternativt överkompenserar hemvårdsbidraget vilket leder till rättsosäkerhet. Båda nämnderna skriver i sina remissvar att stadsledningskontorets förslag att bedöma hemvårdsbidrag enligt samma metod som hemtjänst bidrar till mer likvärdig myndighetsutövning och stärkt rättssäkerhet och rättvisa för den enskilde. Det innebär också en förenklad hantering för handläggaren. Dessutom att det minskar för felaktiga utbetalningar.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att det stöd som ska ingå i hemvårdsbidrag ska utgöras av omvårdnad. Med omvårdnadsinsatser i detta fall avses hjälp och stöd vid personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, toalettbesök, äta och dricka, tillsyn och egenvård.

Både Göteborgs Stads råd för funktionsrätt och Göteborgs Stads pensionärsråd anser att serviceinsatser samt sådana insatser som ingår i nuvarande regelverk, men som inte generellt sett ges som hemtjänst ska fortsatt ingå i hemvårdsbidraget. Vidare saknar rådet för funktionsrätt en del omvårdnadsinsatser när det gäller exempelvis personer med autism, som kommunikations- och motiveringsinsatser. Stadsledningskontoret vill förtydliga att i samband med handläggarens bedömning av behov ingår att beakta att skäl till behov, även kan vara just motivering till omvårdnadsinsats.

Serviceinsatser är uppgifter av praktisk karaktär och kan exempelvis bestå av städning, tvätt, inköp, promenader, matlagning och matdistribution. Det är normalt och rimligt att sammanlevande personer tar ett gemensamt ansvar för det gemensamma hemmet och att den som har förmåga att utföra de arbetsinsatser som krävs för hemmets skötsel bistår den som saknar förmågan. Det är skäl till att det i nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag vanligtvis inte ingår serviceinsatser när enskilda delar hushållsgemenskap.

I nuvarande regelverk tillgodoräknas inte serviceinsatser om inte den enskilde har ett omvårdnadsbehov. Det är först efter att handläggaren konstaterat att den enskilde har ett behov av omvårdnad, stöd, aktivering och/eller tillsyn som uppfyller lägsta nivån enligt fastställd poänglista, serviceinsatser kan tillgodoräknas. Det är dock aktuellt framför allt när vårdaren inte är i samma hushåll som den enskilde.

I dag finns en marknad för praktiska tjänster såsom städning och fönsterputs och digitalisering kan användas för exempelvis bankärenden och inköp. Det är något som handläggarna informerar den enskilde om i samband med ansökan om hemtjänst.

I förhållande till att det finns en marknad för hushållstjänster samt att det finns en viljeinriktning inom staden att nyttja digitaliseringens nyttor anser stadsledningskontoret att det inte bör kompenseras för serviceinsatser inom hemvårdsbidraget.

Att ändra från fem till två omvårdnadsnivåer innebär effektivare process och på så sätt minskad administration. Det är något som Anhörigförening Göteborg uppmärksammar och är positiva till. I dialog med förvaltningens representanter har det framkommit att det inte sällan finns ett intresse från den enskildes sida att få högre bidragsbelopp, vilket leder till nya prövningar. Den enskildes behov kan dessutom förändras mer eller mindre regelbundet. Att ha färre vårdnivåer leder därför till lägre administrativ belastning för handläggande nämnder. Ett färre antal vårdnivåer innebär dessutom att det blir enklare att göra likvärdiga bedömningar.

Ingångsnivån för att komma i fråga för hemvårdsbidrag enligt stadsledningskontorets förslag är 30 timmar per månad. Det motsvarar en timma omvårdnadsbehov per dag. Stadsledningskontoret bedömer att en sådan nivå är rimlig i förhållande till att kompensation bör ges för väsentligt merarbete för den anhörige.

Anhörigvårdare

Stadsledningskontorets förslag

Att ge en närstående omvårdnad ska alltid vara ett frivilligt åtagande och hemvårdsbidraget ska ses som ett stimulansbidrag för den omvårdnadsinsats som utförs.

En enskild kan inom ramen för hemvårdsbidraget ha maximalt två vårdare.

Handläggaren ska bedöma om tilltänkt anhörigvårdare är lämplig. Med lämplig person för uppgiften menas att vederbörande bedöms ha personliga förutsättningar, intresse och tid för att fullgöra uppdraget. Inom lämplighetsprövning ska följande beaktas. Anhörigvårdaren kan inte godkännas om:

1. Personen inte fyllt 18 år,
2. till följd av sjukdom, funktionsnedsättning eller sociala skäl saknar förmåga att vara anhörigvårdare,
3. har biståndsinsatser för att tillgodose egna behov av omvårdnad och service,
4. anhörigvården inte är förenlig med andra åtaganden såsom exempelvis arbete, studier eller minderåriga barn, eller att
5. hen saknar rätt att vistas i Sverige.

Stadsledningskontoret har tagit fram två förslag till riktlinjer för hemvårdsbidrag. Ett alternativ där vårdaren ska vara en person i hushållsgemenskap med den enskilde (bilaga 10 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande) och ett alternativ där den enda skillnaden är vårdaren kan vara en person utanför den enskildes hushåll (bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande). Stadsledningskontoret förordar förslaget där vårdaren ska vara i hushållsgemenskap.

Stadsledningskontorets överväganden

Stadsledningskontoret har förtydligat i förslaget vad som ska anses vara en lämplig vårdare. I denna del har stadsledningskontoret hämtat inspiration från bestämmelse i lagen om stöd till vissa funktionshindrade (LSS) 9 d §. Ingen av remissinsatserna har haft några invändningar på förslaget.

Det framgår av ÄVO:s hemställan att nuvarande regelverk är otydligt gällande hur vårdarens lämplighet ska bedömas. Det är något som också bekräftas av såväl ÄVO:s som FFS representanter i arbetet.

Den del i stadsledningskontorets förslag som avser att anhörigvårdaren ska tillhöra den enskildes hushåll är det bara NFS som inte lämnat någon synpunkt på. Utifrån att nämnden tillstyrkt förslaget får det anses vara så att nämnden anser att hemvårdsbidraget inte ska omfatta anhöriga utanför hushållsgemenskap. ÄVO anser att anhörigvårdare ska kunna vara en person som bor utanför den enskildes hushåll. Nämnden anser att i de fall det är aktuellt med anhörigvårdare utanför den enskildes hushåll har nämnden ett ansvar att informera om de skattemässiga förutsättningarna. Såväl Anhörigföreningen Göteborg som de båda råden anser att hemvårdsbidraget ska omfatta anhöriga utanför hushållsgemenskap. De skriver att skattefrågan är ett ansvar för den enskilde och bör kunna lösas på annat sätt än att ta bort möjligheten för anhöriga utanför hushållsgemenskap att vara vårdare inom hemvårdsbidraget.

Skäl till att stadsledningskontoret föreslår att anhörigvårdare ska ingå i den enskildes hushåll är kopplat till beskattning av hemvårdsbidraget. Ersättningen är skattefri för den enskilde och i det fall den utbetalas till närmast anhörig inom samma hushåll. Om ersättningen betalas ut till en utomstående person som inte ingår i den enskildes hushåll gäller Skatteverkets regler för beskattningsbar inkomst, innebärande att inkomsten är skattepliktig för mottagaren/vårdaren.

Beslut

Stadsledningskontorets förslag

Beslut föreslås beviljas för högst ett år i taget och beslutet ska förses med återkallelseförbehåll för att möjliggöra omprövning. Beslutet gäller från ansökningsdatum.

Stadsledningskontorets överväganden

Anhörigföreningen anser att det borde räcka med vartannat år.

Ungefär hälften av de personer som har hemvårdsbidrag har inga andra insatser. Det innebär att förvaltningarna har lite insyn i omvårdnaden som ges av anhörig. Därav är det viktigt med regelbunden beslutsprocess.

Den enskilde ska anmäla ändrade förhållanden

Stadsledningskontorets förslag

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla ändrade förhållanden som kan medföra omprövning av hemvårdsbidraget. Exempel på förändrade förhållanden är att den enskildes omvårdnadsbehov förändras, om den enskilde eller vårdare flyttar och/eller om den enskilde får andra insatser som tillgodoser omvårdnadsbehovet. Till förändrade förhållande räknas också sådana omständigheter som har med anhörigvårdaren att göra, såsom sjukdom, frånvaro eller flyttning. Även byte av anhörigvårdare är en grund för omprövning.

Stadsledningskontorets överväganden

Föreslagen text är förtydliganden.

Omprövning

Stadsledningskontorets förslag

Hemvårdsbidraget kan omprövas och återkallas om förutsättningarna för rätten till bidraget förändras. Det kan också återkallas om beslutet beror på att den enskilde lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Kommande utbetalningar pausas under utredningstiden. Hemvårdsbidraget ersätts retroaktivt från det datum som omprövning inleds.

Stadsledningskontorets överväganden

Föreslagen text är förtydliganden.

Ny prövning

Stadsledningskontorets förslag

I samband med att beslutstiden löper ut ska handläggaren uppmärksamma den enskilde på att en eventuell ny ansökan behöver inkomma.

Vid ny prövning gäller samma handläggningsprocess som ovan.

Om ny prövning initierats av att den enskilde ansöker om högre vårdnivå, gäller den eventuellt nya bidragsnivån från månadsskiftet efter begärd prövning.

Stadsledningskontorets överväganden

Föreslagen text är förtydliganden.

Avslut

Stadsledningskontorets förslag

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla förhållanden som innebär att hemvårdsbidraget ska avslutas.

Vid flytt till särskilt boende alternativt om den enskilde får annan insats som ersätter hemvårdsbidrag upphör ersättningen dagen efter.

Vid flytt till annan kommun eller när den enskilde avlider upphör hemvårdsbidraget dagen efter.

Stadsledningskontorets överväganden

Föreslagen text är förtydliganden.

Bidragsbelopp

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att beloppet för hemvårdsbidrag räknas om varje år per den 1 januari och anknyter till prisbasbeloppet som har fastställts för året.

Hemvårdsbidraget motsvarar per månad:

- Omvårdnadsnivå 1: 1/12 av 50 procent av prisbasbeloppet. Vilket innebär 2 450 kronor per månad 2025.
- Omvårdnadsnivå 2: 1/12 av 100 procent av prisbasbeloppet. Vilket innebär 4 900 kronor per månad 2025.

Stadsledningskontorets övervägande

Sättet att ange beloppen motsvarar nuvarande regelverk.

I förhållande till andra kommuner som har hemvårdsbidrag är förslaget på beloppsnivåer i de högre spannen. Endast Stockholm ersätter med högre belopp.

Utbetalning och frånvaro

Stadsledningskontorets förslag

Bidraget utbetalas till den enskilde månadsvis. Hen ska ersätta den/de anhörigvårdare som utför omvårdnaden. Full återbetalning från den enskilde kan begäras om hemvårdsbidraget utbetalats på felaktiga grunder. Exempel kan vara att den sökande inte är folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun, inte har ett omvårdnadsbehov som uppfyller lägsta nivån för hemvårdsbidrag, inte ersätter vårdare för utförandet av uppdraget eller om det inlämnats felaktiga uppgifter gällande anhörigvårdaren.

Den enskilde ska tillfälligtvis tillsammans med sin anhörigvårdare kunna vistas på annan ort, inom Sverige, till exempel sommarvistelse, och samtidigt uppbära hemvårdsbidraget. Den tillfälliga vistelsen tillåts vara längst en månad per beslutsperiod, därefter upphör bidraget.

Stadsledningskontorets övervägande

Förslaget om att tillfällig vistelse på annan ort tillåts som längst en månad är en inskränkning gentemot nuvarande regelverk, där tre månaders tillfällig vistelse på annan plats än den enskildes bostad godkänns. Generellt anser stadsledningskontoret att det ska vara möjligt att pröva och följa upp den omvårdnad som ersätts. Göteborgs Stad har inte möjlighet att be annan kommun följa upp eller handlägga hemvårdsbidrag. I motsats till om den enskilde behöver hemtjänst under tillfällig vistelse i exempelvis sommarstugan. En månads vistelse på annan plats än i den enskildes hem anses därmed rimligt.

Att ersätta för hemvårdsbidrag när den enskilde vistas utomlands bedöms inte vara skäligt.

Stadsledningskontoret har förtydligat exempel på när återbetalning kan behöva ske.

Stöd till anhörigvårdare

Stadsledningskontorets förslag

Anhörigvårdare påtar sig genom hemvårdsbidrag ansvar för att ge sin närstående en god omvårdnad. Detta i stället för att personal skulle utföra motsvarande insats. Det är viktigt att den anhörige får stöd för att själv inte drabbas av ohälsa samt för att få information, rådgivning och stöd i samband med insatsen. Hen bör därför uppmanas ha kontakt med förvaltningens verksamhet för anhörigstöd.

Stadsledningskontorets övervägande

Stadsledningskontorets uppfattning är att den som tar emot ersättning för att ge omvårdnad till en närstående bör ha en nära koppling till stadens anhörigstöd. Anhörigförening Göteborg anser att det är ett bra förslag och att kontakten bör kunna formaliseras och etableras redan vid ansökningstillfället.

Övergångsbestämmelser

Stadsledningskontorets förslag

Beslut enligt det gamla regelverket gäller till dess det är dags för ny prövning.

Förslagets konsekvenser

Stadsledningskontoret har efterfrågat kompletterande konsekvensbeskrivningar till nämndernas svar.

Förvaltningen för funktionsstöds bedömning

FFS har i förhållande till nuvarande regelverk granskat 100 av deras 167 ärenden. De fördelar sig enligt följande:

Vårdsnivå	Antal personer per vårdnivå	Varav vårdare utanför hushållsgemenskap
1	21	3
2	37	13
3	27	13
4	14	6
5	1	0

I förhållande till nytt förslag bedömer FFS att de som har nivå 1 idag kommer helt falla utanför. När det gäller de som har vårdnivå 2 idag kan det variera. Om personerna även har hemvårdsbidrag för serviceinsatser (främst aktuellt för de som har vårdare utanför hushållsgemenskap) är det troligt att de faller utanför. Om den enskilde har vårdare enbart för omvårdnadsinsatser kan det däremot bli aktuella för omvårdnadsnivå 1 enligt förslaget. De som har vårdnivå 3 idag kommer troligen få hemvårdsbidrag i omvårdnadsnivå 1. Det kan dock finnas undantag som faller utanför. För enskilda som har vårdnivå 4 kommer det se olika ut om de får hemvårdsbidrag i omvårdnadsnivå 1 eller 2. Främst beroende på om de har hemvårdsbidrag för serviceinsatser (främst aktuellt för de som har vårdare utanför hushållsgemenskap). Enskilda som har vårdnivå 5 idag kommer troligen få omvårdnadsnivå 2.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens bedömning

ÄVO har i förhållande till nuvarande regelverk lämnat nedan underlag.

Vårdsnivå	Antal personer per vårdnivå	Varav vårdare utanför hushållsgemenskap
1	58	Ingen uppgift
2	248	Ingen uppgift
3	212	Ingen uppgift
4	136	Ingen uppgift
5	59	Ingen uppgift

Förvaltningen har inte haft möjlighet att ange hur vårdare utanför hushållsgemenskap fördelas mellan vårdnivåerna. ÄVO har i sin analys i stället utgått från hur många av de med hemvårdsbidrag som är ensampersonhushåll (231 personer). Förvaltningen antar att dessa personer har sina vårdare utanför hushållet och att hälften av de (484 personer) som bor i flerpersonhushåll har sin vårdare utanför hushållet. Vilket sammanlagt blir 242 personer med vårdare utanför hushållsgemenskap och 473 personer med vårdare inom hushållsgemenskap. En mer säkerställd information kräver ärendegranskning.

I den enkätundersökning som tidigare genomfördes av stadsledningskontoret framkom att det fanns 350 vårdare utanför hushållsgemenskap.

Värt att nämna är att ÄVO har drygt 150 färre personer med hemvårdsbidrag mot våren 2024, vilket borde påverka hur många vårdare som finns inom respektive utanför hushållsgemenskap. Vidare är ett antagande är att vårdare utanför hushållsgemenskap är vanligare i de lägre vårdnivåerna Detta eftersom det kan vara svårt att utföra omfattande omvårdnad om man inte bor tillsammans. När det gäller enskilda som har hemvårdsbidrag i de högre nivåerna uppskattar ÄVO att liten del vårdare finns utanför hushållsgemenskap.

ÄVO bedömer att de som idag har hemvårdsbidrag i vårdnivå 1 och 2 inte har så omfattande omvårdnadsbehov att de kommer vara aktuella för hemvårdsbidrag enligt förslaget. De flesta som har hemvårdsbidrag i dagens vårdnivå 5 kommer sannolikt kunna få hemvårdsbidrag i omvårdnadsnivå 2. Gällande de som har hemvårdsbidrag i vårdnivå 3 och 4 bedöms de flesta kunna vara aktuella för omvårdnadsnivå 1.

Stadsledningskontorets bedömning

Syfte och uppdrag med att revidera riktlinjen

Stadsledningskontoret har utrett en reviderad riktlinje för hemvårdsbidrag i förhållande till kommunstyrelsens beslut om uppdrag till stadsledningskontoret samt hemställan från NFS och ÄVO. Stadsledningskontoret tolkar att revideringen ska leda till ett tydligt, tids- och ändamålsenligt regelverk som minskar riskerna för välfärdsbrottslighet och fusk.

Förslag till riktlinje

Stadsledningskontoret har tagit fram två förslag till riktlinjer för hemvårdsbidrag. Ett alternativ där vårdaren ska vara en person i hushållsgemenskap med den enskilde och ett alternativ där den enda skillnaden är vårdaren kan vara en person utanför den enskildes hushåll. Stadsledningskontoret förordar förslaget där vårdaren ska vara i hushållsgemenskap.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen svarar upp mot syftet och uppdraget med revideringen. Förslagen skapar förutsättningar för en mer likvärdig och effektiv handläggning utifrån att bedömningar ska harmonisera med bedömning av hemtjänst samt att hemvårdsbidraget ges i färre omvårdnadsnivåer. Färre omvårdnadsnivåer innebär dessutom en minskad administration för nämnderna.

Förslagen innebär minskad risk för välfärdsbrottslighet och fusk i och med färre omvårdnadsnivåer, stärkta krav på anhörigvårdare och ett tydligare regler för godtagbar frånvaro, förändrade förhållanden med mera.

Skäl till att stadsledningskontoret föreslår att anhörigvårdare ska ingå i den enskildes hushåll är kopplat till beskattning av hemvårdsbidraget. Ersättningen är skattefri för den enskilde och i det fall den utbetalas till anhörig inom samma hushåll. Om ersättningen betalas ut till en utomstående person som inte ingår i den enskildes hushåll gäller Skatteverkets regler för beskattningsbar inkomst, innebärande att inkomsten är skattepliktig för mottagaren/vårdaren. Det är mottagarens/vårdarens ansvar att uppta ersättningen till beskattning och Skatteverket har ansvar att säkerställa att privatpersoner betalar rätt skatt. I enlighet med Skatteverkets information kan det bli aktuellt för den enskilde att betala arbetsgivaravgifter och redovisa dessa på en förenklad arbetsgivardeklaration. Stadsledningskontorets uppfattning är att det ska vara enkelt för den enskilde och vårdaren att göra rätt och ser att det finns en stor risk att ersättningen inte korrekt upptas till beskattning.

Dels på grund av att den enskilde inte sällan har kognitiv funktionsnedsättning, dels för att hanteringen kan vara svår. Det finns inte någon sekretessbrytande bestämmelse som möjliggör att kommunen rapporterar/ lämnar uppgifter till Skatteverket om utbetalt hemvårdsbidrag. I sammanhanget av bidragsfusk och välfärdsbrottlighet anser stadsledningskontoret att det finns fördelar med att riktlinjen omfattar anhörigvårdare inom samma hushåll som den enskilde. Anhörigvårdaren behöver i sådant fall inte betala skatt för hemvårdsbidraget och riskerna att inkomster inte tas upp för beskattning elimineras.

Om staden väljer att besluta om att vårdaren kan vara en person utanför den enskildes hushåll behöver nämnderna vidta åtgärder för att informera om skatteregler och eventuellt vara den enskilde behjälplig i denna del. Stadsledningskontoret kan konstatera att en riktlinje som innefattar enbart vårdare i hushållsgemenskap bidrar till minskad administration.

Konsekvenser

Stadsledningskontoret konstaterar att förslagen innebär att färre personer kommer ha rätt till hemvårdsbidrag.

Förslaget som innebär att vårdare utanför hushållsgemenskap inte omfattas, förslaget som stadsledningskontoret förordar, kommer innebära att flest personer faller utanför rätten till hemvårdsbidrag. Skälet är att enskilda som har vårdare utanför hushållet inte blir aktuella för hemvårdsbidrag. Någon säkerställd uppgift på hur många vårdare som idag finns utanför hushållsgemenskap har inte kunnat levererats av förvaltningarna.

Stadsledningskontoret uppskattar, utifrån tillgängliga underlag, det till en tredje del av FFS:s ärenden och 40 procent av ÄVO:s ärende, totalt runt 340 ärende. I förhållande till förslagets lägsta omvårdnadsbehov (30 tim per månad) faller dock enskilda bort oavsett om vårdare utanför hushållet godkändes. Det är rimligt att anta att andelen som har lågt omvårdnadsbehov är överrepresenterade gällande vårdare utanför hushållsgemenskap.

När det gäller de som idag har hemvårdsbidrag och vårdare inom hushållsgemenskap är det generellt personer med omvårdnadsbehov i de lägre vårdnivåerna (1-3) som faller bort. Det på grund av att de inte har omvårdnadsbehov enligt nya lägstanivån (30 timmar per månad). Merparten av dem som har ett omvårdnadsbehov enligt nya lägstanivån bedöms omfattas av omvårdnadsnivå 1 (30-86 timmar per månad). De som har hemvårdsbidrag i dagens vårdnivå 5 och en andel av dem i vårdnivå 4 bedöms komma i fråga för omvårdnadsnivå 2 (över 86 tim/mån).

För nämnderna har hemvårdsbidrag en låg kostnad i förhållande till andra insatser för omvårdnad. Enskilda som med den nya riktlinjen inte längre har rätt till hemvårdsbidrag har möjlighet att få stöd och omvårdnad genom andra insatser så som boendestöd eller hemtjänst. I vilken omfattning det kommer ske har stadsledningskontoret inte kunnat bedöma. Det är inte uteslutet att anhöriga kommer fortsätta att bistå sina närstående till del oaktat hemvårdsbidrag eller inte.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-12-13

§ 932 Ärendenummer SLK-2023-00953**Yrkande från S, V och MP angående revisionsrapport om hemvårdsbidrag****Beslut**

Enligt yrkande från S, V och MP:

Stadsledningskontoret får i uppdrag att, med utgångspunkt i revisionsrapporten publicerad den 17 oktober 2023, göra en översyn av reglerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket. Syftet med översynen, som skall genomföras med berörda nämnder, skall vara att

- a. Göra regelverket mer ändamålsenligt
- b. Säkerställa ett välfungerande kontrollsystem och därigenom minska risken för felaktiga utbetalningar och fusk
- c. Skapa likvärdighet i rutinerna mellan de handläggande nämnderna.

Tidigare behandling

Bordlagt den 8 november 2023, § 793, den 22 november 2023, § 843 och den 29 november 2023, § 882.

Handlingar

Yrkande från S, V och MP den 1 november 2023.

Yrkande från M, D, L och KD den 30 november 2023.

Yrkanden

Marina Johansson (S) yrkar bifall till yrkande från S, V och MP den 1 november 2023 och avslag på yrkande från M, D, L och KD den 30 november 2023.

Axel Josefson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till yrkande från M, D, L och KD den 30 november 2023 och avslag på yrkande från S, V och MP den 1 november 2023.

Propositionsordning

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer propositioner på yrkandena och finner att Marina Johanssons yrkande bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Utdrag ur protokoll (nr 9A)

Sammanträdesdatum: 2024-10-23

Remiss från kommunstyrelsen om förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

§ 183, Dnr N161-1069/24

Nämnden ska ta ställning till remiss om förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 24 oktober 2024.

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Förvaltningen har den 8 oktober 2024 upprättat ett tjänsteutlåtande med fyra tillhörande bilagor. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag, översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen samt förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Informationen delges nämnden även i ett bildspel om förslag till revidering av Göteborgs Stads hemvårdsbidrag (N161-2831/23).

Yrkande

Ordförande Håkan Hallengren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag att tillstyrka förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Yttranden

C har inkommit med ett skriftligt yttrande daterat den 22 oktober 2024, protokollsbilaga 1, om att riktlinjerna behöver revideras för att bli tydliga och mer jämlika men att en oro finns för på sikt försämrade livsvillkor för målgruppen.

S, V och MP har inkommit med ett skriftligt yttrande daterat den 23 oktober 2024, protokollsbilaga 2, om det positiva i att översynen av riktlinjen nu genomförs då stadsrevisionen ser behov av stärkt kontroll och förbättrade rutiner.

Justering

Den 23 oktober 2024.

Utdrag ur protokoll (nr 9A)
Sammanträdesdatum: 2024-10-23

Fortsättning § 183

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Utdrag ur protokoll (nr 9A)
Sammanträdesdatum: 2024-10-23

Vid protokollet

Ordförande

Håkan Hallengren (S)

Justerande

Pierre Alpstranden (M)

Yttrande
2024-10-22

Centerpartiet

Ärende 8

Yttrande angående – remissvar på förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Yttrandet

Centerpartiet delar uppfattningen om att riktlinjerna för hemvårdsbidraget behöver revideras för att bli tydliga och mer jämlika över staden. Dock finns det en oro att detta på sikt kan leda till försämrade livsvillkor för denna grupp.

Funktionsrättskonvention och stadens eget *Program för full delaktighet* påvisar att hemvårdsbidraget en viktig del för att uppfylla rättigheter för målgruppen. Det finns en problematik i att man utesluter personer som inte delar hushåll. De flesta som uppbär hemvårdsbidrag är över 66 år och det innebär ofta att många som inte är make/maka/sambo är barn till bidragstagaren och sannolikt inte bor hos sina föräldrar. Enligt tjänsteutlåtandet kan det vara runt 350 individer som det gäller.

Borttagandet av flera insatser som innefattas idag kommer leda till att flera som idag har tillgång till bidrag kan komma att bli av med det helt. Det kan både innebära att närstående fortsätter hjälpa till utan bidrag vilket kan komma att öka graden oavlönat arbete och leda till negativa konsekvenser för den som stöttar. Den ”inlåsningsseffekt” som benämns riskerar att bli kvar med den enda skillnaden att det ekonomiska stödet försvunnit.

Barn och unga med komplex vårdproblematik är ibland beroende av att de som vårdar i hemmet kan utföra avancerade vårdinsatser där utbildning och kontinuitet är avgörande. Ofta utförs stor del av detta av vårdnadshavarna och att minska förutsättningarna genom att minska ersättning riskerar att minska vårdmöjligheter för barnen i hemmet.

Det bör poängteras att hemtjänst kan vara, men inte alltid är, en optimal lösning. Vi ser positivt på att fler personer kan få kvalitativa insatser men vill poängtera att detta då kräver informationsinsatser. Detta så att personer som innan fått stöd inte blir av med det utan kunskap om andra sätt att få hjälp vid behov.

Med detta anser Centerpartiet att det finns delar av förslaget som är bra och att intentionen är god. Det hade dock varit önskvärt att på ett tydligare sätt involvera funktionsrättsrörelsen och tagit större hänsyn till deras synpunkter. Det är viktigt att se hur riktlinjen kommer implementeras och vara beredd att revidera den vid behov.

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-10-23

Ärende 8

Yttrande angående svar på remiss - förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Det är positivt att en översyn av riktlinjen nu genomförs eftersom Stadsrevisionen påvisat i tidigare utredning att det krävs stärkt kontroll och förbättrade rutiner avseende handläggning och utbetalning av hemvårdsbidrag.

Att motverka välfärdsbrottslighet samtidigt som vi säkerställer att alla göteborgare får sina rättigheter tillgodosedda är centralt. Vi ställer oss bakom tjänsteutlåtandet från förvaltningen eftersom det framgår att i stort så svarar förslaget till revidering upp på det behov av förändringar som förvaltningen själva identifierat.

Vi avser hantera förslaget med tillhörande remissvar från samtliga remittenter i sin helhet när ärendet når kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-08

Diarienummer N161-1069/24

Handläggare

Caroline Öberg

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: fornamn.efternamn@funktionsstod.goteborg.se

Remissvar på förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Nämnden föreslås tillstyrka förslag till revidering av *Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag*. Förvaltningen har tillsammans med Äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen deltagit i framtagandet av den föreslagna reviderade riktlinjen.

Riktlinjen förtydligar och förstärker kriterierna för hemvårdsbidrag både för den enskilde och anhörigvårdaren. Riktlinjen förtydligar även utredningsprocessen i sin helhet. Revisionen granskade stadens hantering av hemvårdsbidrag och konstaterade att nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag inte upplevs som ändamålsenligt, samt inte stödjer förvaltningens arbete med likvärdig myndighetsutövning.

Förvaltningen bedömer att föreslagen förändring innebär mer ändamålsenliga riktlinjer och främjar mer likvärdig myndighetsutövning samt rättssäkerhet för den enskilde, vilket i sin tur även minskar risken för felaktiga utbetalningar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Hemvårdsbidrag räknas om varje år och baseras på årligt fastställt prisbasbelopp. Hemvårdsbidraget betalas ut månatligen. 201 personer hade beslut om hemvårdsbidrag från förvaltningen för funktionsstöd under 2023. Förvaltningens kostnader för hemvårdsbidrag uppgick till sammanlagt 5 186 000 kr under år 2023.

Det finns enligt nuvarande regelverk fem behovsnivåer, där den lägsta nivån ger 25 procent av prisbasbeloppet per år medan högsta nivån (nivå 5) ger 125 procent av prisbasbeloppet per år. Riktlinjen föreslår att antalet ersättningsnivåer minskas från fem till två, där omvårdnadsnivå ett innebär 50 procent av prisbasbeloppet per år och nivå två 100 procent av prisbasbeloppet per år. Tre nivåer av ersättning enligt nuvarande regler försvinner (25 procent, 75 procent och 125 procent av prisbasbeloppet per år).

Förvaltningen bedömer att riktlinjen kan medföra minskade kostnader för utbetalning av hemvårdsbidrag, då det är sannolikt att färre kommer ha rätt till hemvårdsbidrag alternativt får ersättning enligt en lägre nivå med den föreslagna riktlinjen. Däremot kan

den föreslagna riktlinjen medföra att fler ansöker om och beviljas andra insatser så som exempelvis hemtjänst, boendestöd eller trygghetslarm. Kostnader för dessa insatser kan därför komma att öka.

Förvaltningen bedömer att aktuella och ändamålsenliga styrdokument främjar styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag, vilket i sin tur kan minska risken för felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av Göteborgs kommunfullmäktige. Enligt den föreslagna reviderade riktlinjen är hemvårdsbidrag en ekonomisk ersättning som riktar sig till personer som av fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar möter väsentliga svårigheter i sin livsföring och som vårdas av anhöriga i hemmet i stället för att få insatser inom ramen för exempelvis hemtjänst.

Nuvarande regelverk upplevs som otydligt, vilket ger utrymme för olika tolkningar och godtyckliga bedömningar av rätt till hemvårdsbidrag. En uppdaterad riktlinje för hemvårdsbidrag kan bidra till ökad likvärdighet i handläggning av ansökningar om hemvårdsbidrag, vilket i sin tur främjar rättssäkerhet för den enskilde.

Samverkan

Information lämnas på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 16 oktober 2024.

Rådet för funktionsstödsfrågor

Dialog på rådet för funktionsstödsfrågor genomfördes den 26 september 2024.

Bilagor

1. Nuvarande regel hemvårdsbidrag
2. Förslag revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag
3. Remissdirektiv Stadsledningskontoret
4. Tjänsteutlåtande Stadsledningskontoret Remittering avseende förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Ärendet

Nämnden ska ta ställning till remiss om förslag till revidering av *Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag*.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 24 oktober 2024.

Beskrivning av ärendet

Hemvårdsbidrag är en ekonomisk ersättning som anhörig som vårdar annan person kan få om man vårdar hen i hemmet. Detta bidrag finns inte i alla kommuner.

Det är personen som vårdas som ansöker om hemvårdsbidrag. Ersättningen betalas ut till personen som vårdas som i sin tur ersätter den som stödjer den som är i behov av att klara sin vardag. Under 2023 var det 205 unika personer som fick hemvårdsbidrag genom förvaltningen för funktionsstöd, i genomsnitt 166 personer per månad. Det totala beloppet som betalades ut var 5,2 mnkr.

Göteborgs Stads nuvarande regler för hemvårdsbidrag beslutades av kommunfullmäktige 2005. Stadsrevisionen granskade under 2023 nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden för att bedöma om nämnderna arbetar systematiskt med styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Av revisionens granskning framkom att nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag inte upplevs som ändamålsenligt, samt inte stödjer förvaltningens arbete med likvärdig myndighetsutövning.

Nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden rekommenderades att uppmärksamma kommunstyrelsen på att regelverket för hemvårdsbidrag inte upplevs som ändamålsenligt. Nämnden beslutade den 20 december 2023 § 252 om att hemställa till kommunfullmäktige om att revidera *Göteborgs Stads regler om hemvårdsbidrag*.

Under våren 2024 har en arbetsgrupp under ledning av stadsledningskontoret tagit fram förslag på nya riktlinjer för hemvårdsbidrag. Representanter från förvaltningen för funktionsstöd och äldre-samt vård och omsorgsförvaltningen har deltagit i arbetet.

Förslag på riktlinje

Riktlinjen skiljer sig från nuvarande regelverk på flera sätt, där såväl kriterier för den enskilde, vårdaren och utredningsprocessen har förtydligats och i vissa fall förstärkts.

Kriterier för den enskilde och anhörigvårdaren

Den enskilde ska ha fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar vilka innebär väsentliga svårigheter för personens livsföring. Kriterierna är förtydligade jämfört med nuvarande regler, vilka anger att bidraget riktar sig till personer som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring.

Enligt den föreslagna riktlinjen avser hemvårdsbidrag enbart personlig omvårdnad, inte serviceinsatser så som städ eller tvätt vilket nuvarande regler innefattar.

Den föreslagna riktlinjen anger att den enskilde som längst får vara frånvarande (vistas på annan ort) en månad under en beslutsperiod. I nuvarande regelverk kan den enskilde vara frånvarande tre månader under en och samma beslutsperiod.

Den föreslagna riktlinjen innehåller även stärkta kriterier för att godkännas som vårdare. Ett ålderskrav har lagts till kriterierna, där vårdaren måste ha fyllt 18 år. Anhörigvårdaren

ska uppvisa legitimation och behöver ha rätt att vistas i Sverige. Antal anhörigvårdare begränsas till två personer. Därtill innehåller riktlinjen ett nytt krav på att anhörigvårdaren ingår i samma hushåll som den enskilde, medan enligt nuvarande regler kan vårdaren även vara en granne eller en vän. Detta då regler för utbetalning hos Skatteverket gör gällande att ersättningen som den enskilde betalar till anhörigvårdaren enbart är skattefri om mottagaren är en person i hushållsgemenskap med den enskilde.

Riktlinjen anger vidare att anhörigvårdaren inte själv får ha beviljade omvårdnadsinsatser. Anhörigvårdaren får heller inte till följd av sjukdom, funktionsnedsättning eller sociala skäl själv sakna förmåga att vara anhörigvårdare. Med sociala skäl avses bland annat beroendeproblematik.

Förtydligad utredningsprocess

Utöver förtydligade kriterier för den enskilde och anhörigvårdaren, innehåller den föreslagna riktlinjen ett antal förtydliganden kring utredningsprocessen, med syftet att öka rättssäkerheten i utredningar. Riktlinjen anger att hembesök alltid ska genomföras i samband med utredning om hemvårdsbidrag. Anhörigvårdaren ska vara närvarande vid hembesök.

Enligt nuvarande regler bedöms behovet av hemvårdsbidrag genom en poängskala. Detta ändras i den föreslagna riktlinjen till en bedömning av antal timmar, i linje med hur en utredning om hemtjänst genomförs och rådande rättspraxis för bedömning av rätt till hemtjänst. Den föreslagna riktlinjen beskriver även på ett tydligare sätt utredningsprocessen i sin helhet, exempelvis vid nyprövning av beslut eller avslut om insats. Varje beslut beviljas för högst ett år i taget och ska innehålla ett återkallelseförbehåll.

Förvaltningens bedömning

Anhöriga som stöttar närstående på olika sätt fyller en viktig funktion. Göteborgs Stad har hemvårdsbidrag för att stimulera och ge uppskattning till anhörigvårdaren. En kommuns riktlinjer för hemvårdsbidrag behöver ta hänsyn till gällande lagar och regler och underlätta för enskilda att göra rätt. Vidare behöver riktlinjerna vara så utformade att de inte bidrar till inläsningseffekter för anhöriga.

När dialog om förslaget till nya riktlinjer skedde med rådet för funktionsstödsfrågor delade rådet inte förslaget om att endast de som delar hushåll kan motta hemvårdsbidrag. De uppfattar inte heller att dagens riktlinjer kan innebära en inläsningseffekt.

Konsekvenser för den enskilde

Förvaltningen har tidigare uppmärksammat att nuvarande regelverk har uppfattats som godtyckligt och lämnat utrymme för olika tolkningar. Förvaltningen bedömer att den föreslagna riktlinjen är tydligare, vilket kan bidra till mer likvärdig handläggning och bedömningar av rätt till hemvårdsbidrag. Stärkt likvärdighet i myndighetsutövningen innebär i sin tur stärkt rättssäkerhet för den enskilde.

Förvaltningen noterar att nivån för behovet av stöd har höjts enligt de föreslagna riktlinjerna. Detta kan resultera i att flera av de personer som idag har beslut om hemvårdsbidrag enligt de lägre ersättningsnivåerna, inte kommer ha rätt till hemvårdsbidrag med de nya riktlinjerna. Med nuvarande regler kan behov av service så som tvätt och städ bidra till att en person bedöms tillhöra en högre nivå, vilket inte längre kommer vara möjligt med de föreslagna riktlinjerna där enbart behov av personlig

omvårdnad ingår. Detta kommer medföra att personer med en högre nivå av ersättning får en lägre nivå, och att personer som idag har en lägre nivå av ersättning inte längre har rätt till hemvårdsbidrag. De personer som har fortsatt rätt till hemvårdsbidrag enligt en lägre nivå, kommer heller inte beviljas hemtjänst då personen i hushållsgemenskap med den enskilde bedöms ansvara för serviceinsatser.

Hemvårdsbidrag kan innebära en inlåsningsseffekt för den enskilde, särskilt för de personer som av olika skäl inte känner till sina egna rättigheter och vilka andra insatser som är möjliga att ansöka om. Det finns en risk att personen inte ansöker om insatser och stöd som personen kan ha behov av. Förvaltningen ser att en del av de personer som med den nya riktlinjen inte längre har rätt till hemvårdsbidrag kan få mer kvalitativt stöd och omvårdnad genom andra insatser så som boendestöd eller hemtjänst för omvårdnadsinsatser. De personer som inte bor i hushållsgemenskap och har haft exempelvis en granne som vårdare, kan även ansöka om stöd för hushållssysslor. Det kan vara svårt för en anhörig att ha ett rehabiliterande arbetssätt, vilket kan erbjudas genom andra insatser så som hemtjänst eller boendestöd. Därtill kan risken för våld i nära relation minska genom att färre personer är beroende av anhöriga för stöd.

Konsekvenser för den anhörige

De nya riktlinjerna kan medföra en risk att anhöriga fortsätter stödja den enskilde i de fall där den enskilde får en lägre ersättningsnivå eller inte längre har rätt till hemvårdsbidrag, men med lägre eller ingen ersättning alls. Detta kan medföra en försämrad ekonomisk situation både för den enskilde och för anhörigvårdaren. I de fall där den enskilde ansöker om och beviljas andra insatser och anhörigvårdaren är i arbetsför ålder, kan den föreslagna riktlinjen dock innebära att tid frigörs till arbete och en annan inkomst. Detta kan stärka privatekonomin både för den anhörige och personer i hushållsgemenskap.

Förvaltningen ser även att hemvårdsbidrag, liksom för den enskilde, även kan innebära en inlåsningsseffekt för den anhörige. Många anhörigvårdare har även arbete, åtaganden och familj utöver den enskilde. Den föreslagna riktlinjen kan innebära minskad stress och ökad frihet för den anhörige.

Sammanfattad bedömning

Förvaltningen noterar att höjningen av nivån för stöd kan innebära att flera personer får en lägre nivå av ersättning eller inte längre har rätt till hemvårdsbidrag. Förvaltningen ser dock att riktlinjen kan bidra till minskad inlåsningsseffekt och möjlighet till bättre stöd och omvårdnad för den enskilde genom andra insatser. När den nya riktlinjen träder i kraft kommer förvaltningen kommunicera med de som hittills blivit beviljade hemvårdsbidrag enligt nu gällande riktlinjer och riskerar att få avslag vilka andra insatser som kan erbjudas till den enskilde.

Den föreslagna riktlinjen bedöms även bidra till mer likvärdig myndighetsutövning och stärkt rättssäkerhet och rättvisa för den enskilde, vilket i sin tur minskar risken för felaktiga utbetalningar. Utifrån detta föreslås nämnden tillstyrka förslag till revidering av Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Camilla Blomqvist

Yvonne Pontén

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Myndighet och socialpsykiatri

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-10-22

§ 144 N160-1101/24

Svar på remiss - förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag
2. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2024-09-26

Förslag på reviderad riktlinje, *Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag*

Yttrande från KD, M, L och D angående förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag, 2024-10-22

Yttrande från S, V och MP gällande svar på remiss om förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag, 2024-10-22

Yrkanden

Maria Wählin (V) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande med hänvisning till yttrande från S, V och MP.

Elisabet Lann (KD) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande med hänvisning till yttrande från KD, M, L och D.

Berit Krantz (L) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Maria Wählin (V) med fleras yrkande om bifall till förvaltningen tjänsteutlåtande och finner att nämnden har beslutat i enlighet med förvaltningen tjänsteutlåtande.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Utdrag ur protokoll

Dag för justering

2024-10-22

Vid protokollet

Sekreterare

Karin Enochson

Ordförande

Marina Johansson

Justerande

Elisabet Lann

Protokollsutdragets riktighet intygas av administratör Valentine Andersson

Yttrande

KD, M, L, D

24-10-20

Ärende 9

Yttrande angående - Förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Enligt uppgifter från Anhörigas riksförbund finns det cirka 1,3 miljoner anhöriga i Sverige som regelbundet vårdar eller stödjer närstående, där många är i yrkesverksam ålder. Deras insatser motsvarar ett värde på cirka 183 miljarder kronor årligen, vilket för Göteborg skulle kunna uppskattas till omkring 10 miljarder kronor årligen. Att ge ekonomiskt stöd till dessa anhöriga kan möjliggöra för dem att gå ner i arbetstid eller täcka uppkomna omkostnader.

Under det senaste året uppgick äldre- och vård- och omsorgsnämndens samt nämnden för funktionsstöds sammanlagda kostnader för anhörigstöd till 37 miljoner kronor, vilket är betydligt lägre än de cirka 10,46 miljarder kronor som värdet av anhörigas insatser uppskattas till i Göteborg. Mot bakgrund av den pressade situationen inom äldreomsorgen och hemtjänsten har staden inte råd att förlora dessa insatser. Tvärtom behöver anhöriga få det stöd de behöver för att kunna fortsätta bidra. För många omsorgstagare innebär det en stor trygghet att få vård av en nära anhörig. Hemvårdsbidraget är ett viktigt stöd som kan underlätta för vuxna anhöriga att ta ansvar för sina åldrande föräldrar och närstående, vilket gynnar både familjerna och samhället i stort.

Även om riktlinjerna för hemvårdsbidrag löpande bör skärpas för att effektivt motverka fusk, är det viktigt att komma ihåg att de flesta som ansöker om bidrag gör det med ärliga motiv. Förändringar i riktlinjerna som innebär att nästan hälften av omsorgstagare som idag är berättigade till hemvårdsbidrag riskerar att förlora detta kan anses alltför drastiska. Positivt är förslaget att omvårdnadsbehovet ska bedömas i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis, vilket kan minska administrationen och underlätta övergång till hemtjänst vid behov. I dagsläget tillåter hemtjänsten serviceinsatser, vilket även bör gälla för hemvårdsbidraget framöver.

Förslaget att minska antalet vårdnivåer från fem till två kan innebära administrativa förenklingar, men det riskerar också att många bidragstagare får en betydande minskning av bidragsbeloppet då det baseras på timmar istället för behov. Det är därför angeläget att beakta hur förändringarna påverkar olika grupper av bidragstagare, så att stödet fortsätter att ge förutsättningar för anhörigas viktiga insatser.

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-10-21

Ärende 9

Yttrande angående svar på remiss - förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Det är positivt att en översyn av riktlinjen nu genomförs eftersom Stadsrevisionen påvisat i tidigare utredning att det krävs stärkt kontroll och förbättrade rutiner avseende handläggning och utbetalning av hemvårdsbidrag. Att motverka välfärdsbrottslighet samtidigt som vi säkerställer att alla göteborgare får sina rättigheter tillgodosedda är centralt. Vi ställer oss bakom tjänsteutlåtandet från förvaltningen eftersom det framgår att i stort så svarar förslaget till revidering upp på det behov av förändringar som förvaltningen själva identifierat. Vi avser hantera förslaget med tillhörande remissvar från samtliga remittenter i sin helhet när ärendet når kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-26

Diarienummer N160-1101/24

Handläggare: Kerstin Hansson, Annelie Johansson

kerstin.hansson@aldrevardomsorg.goteborg.se

annelie.2.johansson@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss - förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag
2. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 20 december 2023 (§ 932) om att ge stadsledningskontoret i uppdrag att göra en översyn av reglerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket.

Stadsledningskontoret har samordnat en arbetsgrupp med representanter från äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO) och förvaltningen för funktionsstöd (FFS) som arbetat fram ett förslag om reviderade riktlinjer för hemvårdsbidraget. Kommunstyrelsen skickade under juni månad 2024 ut stadsledningskontorets förslag till en rad remissinstanser, bland annat äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Förvaltningen bedömer i stort att stadsledningskontorets förslag till revidering av *Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag* är tids- och ändamålsenliga och överensstämmer med de behov av förändringar som sedan tidigare konstaterats inom förvaltningen. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till förslaget att anhörigvårdaren ska ingå i den sökandes hushållsgemenskap. Stadsledningskontorets förslag ska i grunden ses ur perspektivet att motverka välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen anser däremot att förslaget bör ställas mot dess negativa konsekvenser för de enskilda. Förslaget innebär att den enskilde och anhörigvårdaren måste leva i samma hushåll för att den enskilde med behov av insatsen ska ha rätt till hemvårdsbidraget. I det fall som den enskilde och den anhöriga inte lever i samma hushåll riskerar den enskilde att bli av med sitt hemvårdsbidrag.

Förslaget innebär en mer strikt bedömning gällande vilka enskilda som kan bli berättigade hemvårdsbidrag. Det innebär att kostnaden för insatsen kommer att minska. I vissa fall kan det förekomma att enskilda ansöker om andra insatser och bedömas ha behov av det. Detta skulle exempelvis eventuellt kunna påverka kostnaden för hemtjänst. Vilken volym det skulle kunna röra sig om är svårt för förvaltningen att uppskatta eller förutse.

Förslaget på reviderade riktlinjer för hemvårdsbidrag har även skickats på remiss till nämnden för funktionsstöd. FFS föreslår att nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslaget. Ärendet behandlas vid nämnden för funktionsstöds sammanträde i oktober.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För år 2024 har förvaltningen en budgeterad kostnad för hemvårdsbidrag på 35,6 miljoner kronor och utfallet för året förväntas bli cirka 33 miljoner kronor. Detta innebär en minskning med cirka 2,6 miljoner kronor. Budgeten för hemvårdsbidraget utgör 0,46 procent av förvaltningens totala budget för 2024. Hemvårdsbidraget har cirka tio gånger lägre kostnad än om motsvarande insatser skulle ha utförts av hemtjänstutförare. Uträkningen baseras på hemtjänstens kostnad per timme och uträknad kostnad för nivå 1 hemvårdsbidrag i föreslagen riktlinje.

Stadsdelsområde Hisingen har det största antalet hemvårdsbidragstagare i Göteborgs Stad följt av Nordost och därefter Sydväst och Centrum. Förvaltningen har följt utvecklingen av antalet bidragstagare över tid och konstaterar att trenden är nedåtgående. I början av 2021 hade förvaltningen 1 256 hemvårdsbidragsärenden och i juni 2024 var antalet 897. På tre och halvt år har det skett en minskning med 29 procent.

I juni 2024 har bidraget betalats ut till 779 personer. Analysen visar att mer än hälften av hemvårdsbidragstagarna även har en eller flera insatser från förvaltningen såsom hemtjänst, trygghetslarm och trygghetskamera, avlösning i hemmet, dagverksamhet eller avlastning på korttidsplats.

Personer som beviljas hemvårdsbidrag i nivå två enligt nuvarande regler är den största gruppen med 30 procent. Nivå tre utgörs av 25 procent och nivå ett av 23 procent. Det minsta antalet personer återfinns i nivå fem med 7 procent.

Mot bakgrund av att förslaget innebär en mer strikt bedömning kring vilka som kan bli berättigade hemvårdsbidrag så kommer kostnaden för insatsen att minska. I vissa fall kan det förekomma att enskilda ansöker om andra insatser och bedömas ha behov det, vilket innebär att kostnaden för exempelvis hemtjänst kan komma att påverkas. Vilken volym det skulle kunna röra sig om är svårt att uppskatta och förutse. Förvaltningens uppfattning är att viljan att vårda anhörig inte enbart beror på den ekonomiska ersättningen och många skulle sannolikt fortsätta att vårda anhöriga oavsett.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har sedan tidigare konstaterat att nuvarande regel upplevs som otydlig och ger utrymme för tolkningar. Tolkningsutrymmet innebär en påtaglig risk för ojämlik handläggning inom Göteborgs Stad. En översyn av regeln med fokus på enhetlig bedömning och myndighetsutövning skulle innebära en högre rättssäkerhet för den enskilde.

Förslaget innebär att anhängigvårdaren ska ingå i den sökandes hushållsgemenskap. Bidraget är skattepliktigt för anhängigvårdare utanför hushållsgemenskapen. Genom att endast godkänna vårdare inom hushållet undanröjs risken för att bidraget inte tas upp som skattepliktig inkomst av vårdaren. Förslaget ska ses ur perspektivet att motverka välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar, men bör även ställas mot de negativa

konsekvenser det har för enskilda som riskerar att bli av med sitt hemvårdsbidrag just på grund av att anhörigvårdaren och den enskilde som har behov av insatsen inte lever i hushållsgemenskap. Det kan också anses motverka syftet med bidraget såsom ett stimulansbidrag för de som föredrar att få sin omvårdnad utförd av anhöriga i stället för av hemtjänst. Utifrån den demografiska utvecklingen kan också konstateras att anhöriga sannolikt kommer att behöva vara mer delaktiga i stödet kring sina anhöriga.

Uppskattningsvis hälften av de som nu uppbär hemvårdsbidrag vårdas av personer utanför egna hushållet, exempelvis vuxna barn och andra närstående. Kravet på att anhörigvårdaren ska ingå i den sökandes hushåll kommer sannolikt att begränsa antalet som kommer kunna beviljas hemvårdsbidrag.

Lägsta nivån för behov av stöd har höjts enligt de föreslagna riktlinjerna. Detta kan resultera i att flera av de personer som idag har beslut om hemvårdsbidrag inte kommer att beviljas hemvårdsbidrag utifrån de nya riktlinjerna. Det kan också leda till att den enskilde hamnar på en lägre ersättningsnivå på grund av att serviceinsatser föreslås tas bort ur hemvårdsbidraget. Det kan ha en negativ inverkan på enskildas såväl som vårdares privatekonomi.

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 16 oktober.

Bilagor

1. Förslag på reviderad riktlinje – ”Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag”

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Ärendet

Nämnden ska ta ställning till förslaget på revidering av *Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag*. Yttrandet ska efter beviljat anstånd inkomma till stadsledningskontoret senast den 23 oktober 2024.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads nuvarande regel för hemvårdsbidrag beslutades av kommunfullmäktige år 2005. Under 2023 genomförde stadsrevisionen en granskning av äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd med fokus på det systematiska arbetet gällande styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Av revisionens granskning framkom att nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag inte upplevdes som ändamålsenligt, samt inte gav stöd åt förvaltningens arbete med likvärdig myndighetsutövning. Förvaltningen delade stadsrevisionens bedömning. Nämnderna rekommenderades att uppmärksamma kommunstyrelsen på att regelverket för hemvårdsbidrag inte upplevdes som ändamålsenligt. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden beslutade den 12 december 2023 (§ 932) om att hemställa till kommunfullmäktige om att revidera Göteborgs Stads regler för hemvårdsbidrag. Kommunstyrelsen beslutade den 20 december 2023, med utgångspunkt från revisionens bedömning samt nämndernas hemställan, om att ge stadsledningskontoret i uppdrag att göra en översyn av reglerna för hemvårdsbidrag och föreslå en reviderad version av regelverket.

Under våren 2024 har stadsledningskontoret samordnat en arbetsgrupp med representanter från äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO) och förvaltningen för funktionsstöd (FFS) som arbetat fram ett förslag om reviderade riktlinjer för hemvårdsbidraget. Kommunstyrelsen beslutade den 12 juni 2024 § 574 att utan eget ställningstagande remittera stadsledningskontorets förslag på reviderade riktlinjer till bland annat äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Lagstöd

Lagstöd för hemvårdsbidrag är 4 kap. 2 § Socialtjänstlagen som säger att kommunen får tillhandahålla insatser utöver vad som krävs för en skälig levnadsnivå. Beslut om hemvårdsbidrag ges till den enskilde men ska användas för att ekonomiskt ersätta dennes anhörige för att utföra sådana arbetsuppgifter som man normalt sett inte hjälper varandra med i en hushållsgemenskap.

Granskning av hemvårdsbidrag

Förvaltningen har under det senaste året arbetat med att identifiera risker för välfärdsbrottslighet kopplad till hemvårdsbidraget. Handläggning samt avvikelser mellan beslutad hemvårdsbidragsnivå och utbetalningar har granskats. Kontrollen har omfattat tio procent av alla beslutade och utbetalda belopp under mars månad 2024. Utifrån granskningen gör förvaltningen bedömningen att risken för felaktiga betalningar av hemvårdsbidrag är mycket liten.

Vidare har förvaltningen under året deltagit i ett samarbete med Brå (Brottsförebyggande rådet). Brå har tagit fram en analysmodell, crime proofing, som kan användas i arbetet kring att förebygga fel och brott mot välfärdssystem. Analysens poäng är att förutse risker som kan leda till eventuella brottsliga handlingar i gällande regelverk. Genom att analysera hur regelverket kan missbrukas kan verksamheten vidta förebyggande åtgärder. Crime proofing-analysen har genomförts på nuvarande regelverk för hemvårdsbidrag.

Inga väsentliga avvikelser mot regelverket har kunnat konstaterats kopplat till välfärdsbrottlighet eller felaktiga utbetalningar.

Väsentliga förändringar i förslaget på nytt regelverk för hemvårdsbidrag jämfört med nuvarande regler

Grunden för hemvårdsbidrag är att stödet ska utgöras av omvårdnad. Ersättning för serviceinsatser såsom exempelvis städ, tvätt, inköp och matlagning ingår inte i det nya förslaget.

Förslaget innebär att omvårdnadsbehov ska bedömas i linje med hemtjänst. Den poängmall som finns inom nuvarande regelverk bedöms inte vara följsam i förhållande till hur nämnderna bedömer andra omvårdnadsbehov.

Kriterier för anhörigvårdare har stärkts. Anhörigvårdare föreslås ingå i den enskildes hushåll. Förslaget utgår från stadsledningskontorets utredning gällande skattemässiga förutsättningar kring hemvårdsbidrag. Sammanfattningsvis, om mottagaren av bidraget ingår i den vårdbehövandes hushåll är ersättningen till den som utför insatserna skattefri. Anhörigvårdaren behöver därmed inte betala skatt för hemvårdsbidraget och riskerna att inkomster inte tas upp för beskattning elimineras. Om mottagaren av bidraget inte ingår i samma hushåll är ersättningen till hen skattepliktig. Hen ska då uppge bidraget som en inkomst i sin inkomstdeklaration.

Riktlinjen anger vidare att anhörigvårdaren ska vara myndig och antal vårdare ska begränsas till två personer. Anhörigvårdare ska inte själv ha biståndsinsatser för egna behov av omvårdnad och service.

Antal omvårdnadsnivåer ändras från fem till två. Färre vårdnivåer innebär en minskad administrativ belastning på socialsekreteraren. Förslaget föreslår även att serviceinsatser inte kommer att ingå i hemvårdsbidraget vilket innebär att enskilda som kommer att vara aktuella för bidraget sannolikt minskar.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer i stort att stadsledningskontorets förslag till revidering av *Göteborg Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag* är tids- och ändamålsenliga, i linje med de behov av förändringar som sedan tidigare konstaterats inom förvaltningen.

Förslaget har tydliga kriterier och bedöms bidra till en mer likvärdig handläggning av hemvårdsbidrag. Genom att omvårdnadsbehovet bedöms i likhet med hemtjänst kommer utredningsförfarandet ske på samma sätt. Detta ger förutsättningar för en mer korrekt bedömning. Det blir mer tydligt för den enskilde på vilka grunder insatsen beviljas och den enskildes behov är mindre komplicerat att bedöma för socialsekreteraren.

Förslaget innebär att antal omvårdnadsnivåer ändras från fem till två samt att serviceinsatser inte längre kommer att ingå. En mer strikt bedömning kommer att innebära att färre kommer att vara berättigade till bidraget. Förvaltningen konstaterar att det kommer att innebära negativa konsekvenser för de enskilda som kommer att få en lägre nivå av ersättning eller inte längre ha rätt till hemvårdsbidrag. Förvaltningens uppfattning är dock att bidraget inte ska ses som en ekonomisk ersättning för ekonomiskt svaga grupper. Bidragets syfte är i stället att fungera som ett stimulansbidrag för de som föredrar att få sin omvårdnad utförd av anhöriga i stället för hemtjänst. Bidraget i sig kan

dock ha ett symboliskt värde och ses som ett erkännande av de insatser som anhöriga utför.

Förvaltningen ställer sig dock tveksam till förslaget att anhörigvårdaren ska ingå i den sökandes hushållsgemenskap. Möjligheten att ersätta anhörigvårdare utanför hushållet finns. Skillnaden är då att bidraget är skattepliktigt. Stadsledningskontorets förslag ska i grunden ses ur perspektivet att motverka välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar. Förvaltningen anser dock att förslaget bör ställas mot de negativa konsekvenser det kan innebära. Förslaget innebär att den enskilde och anhörigvårdaren måste leva i samma hushåll för att den enskilde med behov av insatsen ska ha rätt till hemvårdsbidraget. I det fall som den enskilde och den anhöriga inte lever i samma hushåll riskerar den enskilde att bli av med sitt hemvårdsbidrag. Det kan också anses motverka syftet med bidraget såsom ett stimulansbidrag för de som föredrar att få sin omvårdnad utförd av anhöriga i stället för av hemtjänst. I de fall det är aktuellt med anhörigvårdare utanför den enskildes hushåll har förvaltningen ett ansvar att informera om de skattemässiga förutsättningarna.

Förvaltningen anser att anhörigvårdare kan vara en person som bor utanför den enskildes hushåll. I övrigt är förvaltningen positiv till stadsledningskontorets förslag på förändrat regelverk för hemvårdsbidrag. Nämnden föreslås därmed tillstyrka förslag till revidering av *Göteborg Stads riktlinje för hemvårdsbidrag*.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Kerstin Hansson
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör

Protokoll (nr 7)

Sammanträdesdatum: {2024-10-01}

Tid: 13:00 – 15:00

Plats: KS-salen, Rådhuset

Paragrafer: 1 - 14

Protokollsutdrag**omedelbar justering 24-10-01****Sekreterare**

Erica Thulin Manderhjelm

§ 12 14:45 Förslag till svar på remisser**b. Dnr SLK-2023-01116 Remittering avseende förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag**

Den av rådet utsedda arbetsgruppen har tagit fram ett förslag på svar. Förslaget sändes ut till samtliga ledamöter i extra utskick dagen innan sammanträdet. Pensionärsorganisationerna har diskuterat förslaget vid sitt förmöte inför sammanträdet.

Beslut i rådet

Rådet godkänner förslag till remissvar. Politiska ledamöter deltar inte i beslut om arbetsgruppens förslag. Omedelbar justering.

Enligt uppdrag

Erica Thulin Manderhjelm

Tel: 031-368 04 28

erica.manderhjelm@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stad

Yttrande angående dnr SLK-2023-01116. Remittering avseende förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Beslut

Göteborgs Stads pensionärsråd beslutar att inte bifalla förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Remissen

Göteborgs stads pensionärsråd (GPR) har beretts tillfälle att yttra sig över stadens förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag. Ärendet belyser dagens regelverk samt problem som kan uppstå med välfärdsbrottslighet och fusk. Det nya förslaget bedöms, enligt stadsledningskontoret, uppfylla syftet med att ett regelverk skall vara tydligt och leda till enhetlig handläggning och bedömning.

Sammanfattning

Hemvårdsbidraget handläggs som ett bistånd enligt SoL. Hemvårdsbidraget ges idag i fem omsorgsvårdsnivåer, varav den lägsta omfattar ett hjälpbehov på 13-19 poäng, den högsta över 50 poäng. Hemvårdsbidraget är kopplat till prisbasbeloppet. I dagsläget är 866 personer inom ÄVO och 171 personer inom NFS beviljade hemvårdsbidrag. Inom ÄVO kan man konstatera att övervägande delen faller inom vårdgrupp 2 och 3 vilket innebär upp till 39 poäng per vecka. Det är ungefär lika vanligt att det är föräldrar, kvinnlig sambo, barn eller annan närstående (ex granne eller släkting) som är vårdare.

Stadsledningskontoret har i sitt ärende även eftersökt hemvårdsbidrag i andra kommuner i Sverige, både om de finns och hur de är konstruerade.

Pensionärsrådets synpunkter

Pensionärsrådet kan inte bifalla föreslagen revidering av Hemvårdsbidraget.

I förslaget har man bytt ur vårdbehovets nuvarande poängsystem mot behov beräknat i antal timmar. Pensionärsrådet utgår från att föreslagna bedömningar är likvärdiga med nuvarande system.

Förslaget av justeringen av omsorgsnivåer till timmar skulle innebära endast 2 omsorgsnivåer, varav den lägsta, nivå 1 skulle omfatta 30-86 tim vårdbehov per mån och nivå 2 omfatta över 86 tim vårdbehov per mån.

Pensionärsrådet ser här en klar försämring för de omsorgstagare med ett lägre behov. De faller helt utanför förslaget och har ingen möjlighet att ta del av hjälp via regelverket för hemvårdsbidrag.

Förslaget innebär även att grunden för att erhålla hemvårdsbidrag är enbart behov av omsorg. Har man behov av serviceinsatser, dvs städ, tvätt, matlagning, handling m.m. får detta skötas via hemtjänsten. Därmed faller hela tanken om hemvårdsbidrag bort. Hemvårdsbidraget var tänkt att tillgodose personer med behov av service och omvårdnad utan att behöva få denna hjälp genom hemtjänst, då många äldre är oroliga vid tanken på att låta okända personer ha nyckel till sitt hem. Tanken är därför att personer med behov av både service och omvårdnad skall få detta tillgodosett av nära anhörig.

Förslaget innebär att den som vårdar skall ingå i omsorgstagarens hushåll vilket innebär att t ex barn, syskon inte kan få ta del av hemvårdsbidraget om de inte ingår i hushållet.

En ytterligare försämring är att omsorgstagarens behov av hjälp med post-bankärenden, ledsagning till läkare m.m. inte skall ligga till grund för bedömning av hjälpbehov. Vi ställer oss frågan om dagens hemtjänst hinner med detta. Pensionärsrådet menar att man, såsom i förslaget, inte kan hänvisa till internet för att t ex utföra sina bankärenden, detta är inte en lösning då många äldre ännu inte har utrustning eller datavana.

Beträffande frågan om bidraget skall tas upp för beskattning menar pensionärsrådet att detta är den enskildes ansvar.

Vad gäller frågan om kontroll vill pensionärsrådet efterlysa en effektiv modell för att komma till rätta med fusk. Bedömning bör ske i linje med rådande rättspraxis.

Pensionärsrådet bifaller ej förslaget till justering av hemvårdsbidrag.

Göteborgs Stads pensionärsråd

PRO, RPG, SKPF, SPF Seniorerna, RSE, SEKL

Enligt beslut i Göteborgs Stads Pensionärsråd
2024-10-01

Utdrag ur protokoll, Protokoll (nr 7)

Sammanträdesdatum: 2024-10-07

§72**Remiss, "Förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag"**

Karin Magnusson, planeringsledare på stadsledningskontoret medverkar på mötet för att redogöra för den föreslagna revideringen av Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag. Presentationen biläggs protokollet. Ledamöterna ges möjlighet att ställa klargörande frågor inför att rådet ska fatta beslut om att besvara remissen. Ledamöterna ombeds att ta upp sina eventuella synpunkter i ett remissvar.

Flera ledamöter ställer frågor som handlar om hur handläggarna har resonerat när det gäller stöd till anhörigvårdare som inte ingår i den enskildes hushåll.

På detta svarar Karin Magnusson att det är viktigt att kommunens insatser fungerar väl. Den som tar emot ersättning för att ge omvårdnad till en närstående bör ha nära koppling till stadens anhörigstöd.

Åsa Granbom Jonsson frågar om handläggarna har tagit ställning till hur förslaget påverkar den enskildes ekonomi?

Karin Magnusson svarar att det är svårt att uttala sig om den enskildes situation.

Gunbritt Stålberg undrar om personer med diabetessjukdom är en patientgrupp som skulle kunna omfattas av hemvårdsbidraget?

Karin Magnusson förtydligar att det är omvårdnadsbehovet som styr. Det gäller oavsett vilken diagnos den enskilde har.

Beslut

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt beslutar att besvara remiss, "Förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag". Ida Hansson och Åsa Granbom Jonsson får i uppdrag att skriva ett utkast till remissvar. Om det finns ytterligare personer som är intresserade av att ingå i en arbetsgrupp, men som inte närvarade på dagens sammanträde är de välkomna att kontakta Ida eller Åsa. Inga politiker har deltagit i beslutet.

Justeringsdag: 2024-10-21**Underskrifter****Sekreterare**

Stina Ogbonnaya

Remissvar

Datum: 2024-10-07

Ärendenummer: SLK-2023-01116

Handläggare: Stina Ogbonnaya

Telefon: 072-145 24 10

E-post: stina.ogbonnaya@stadshuset.goteborg.se

Svar på remiss: Svar på remiss: Förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt (GRF) avstyrker förslaget till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag.

Rådet har förståelse för att riktlinjerna för hemvårdsbidrag behöver revideras för att bli mer ändamålsenliga, tydliga och jämlika, men håller inte med om att detta behöver leda till ett kraftigt minskat omfång av insatsen. Rådet anser att den nya riktlinjen skär ner på hemvårdsbidraget på flera sätt som bekymrar oss, och som inte motiveras av syftet med revideringen.

Även om hemvårdsbidraget är en frivillig insats för kommunen, så är det en komponent av kommunens arbete med att uppfylla de rättigheter för personer med funktionsnedsättning som beskrivs i Funktionsrättskonventionen, och också i stadens eget Program för full delaktighet. Även om kommunen får reglera bidraget hur man vill, så vore det olyckligt om det leder till försämrade levnadsvillkor för denna målgrupp, för att man saknar adekvata stödinsatser.

Vi önskar att samråd hade gjorts med rådet eller funktionsrättsrörelsen i ett tidigare skede. Att skriva ett remissvar till ett färdigt förslag, som vi finner flera stora problem med, kan inte betraktas som ett fullgott samråd.

Begränsning till delat hushåll

Det är ett stort problem att den nya riktlinjen exkluderar personer som inte delar hushåll, då det i stor utsträckning är de som gör denna typ av arbete idag. I den enkätundersökning som Stadsledningskontoret gjort framgår att bland dem som har hemvårdsbidrag inom ÄVO är det ungefär lika många som är make/maka/sambo som barn till den enskilde. Med tanke på att en övervägande andel av dem som har hemvårdsbidrag är över 66 år är det sannolikt att barnen inte längre bor hemma hos sina föräldrar och därmed inte bor i samma hushåll. Alltså skulle runt hälften av dem som har hemvårdsbidrag idag bli av med det under den nya riktlinjen, ca 350 personer enligt TU. När det gäller FFS är det svårare att dra slutsatser utifrån de frågor som ställts, men sannolikt är det många vårdare även här som inte delar hushåll (bland annat nämns

föräldrar, barn eller annan, som granne eller släkting, som lika vanliga vårdare som sambo).

Det är alltså en stor andel individer som skulle bli av med insatsen med de reviderade riktlinjerna. Självklart skulle detta ha konsekvenser för enskilda, det blir en förändring om vården ska komma från en annan insats, som hemtjänst. Det kommer påverka inarbetade rutiner och har sannolikt en negativ inverkan på kvaliteten. Dessutom blir det en ökad kostnad för kommunen – SLK konstaterar i tjänsteutlåtandet att hemvårdsbidraget har en låg kostnad i förhållande till om stadens verksamheter skulle införa motsvarande insatser.

I det nya förslaget lyfts fram att anhörigvårdaren ska vara lämplig för uppgiften – något som rådet håller med om. Men vi delar inte bedömningen att endast de som delar hushåll är lämpliga. Om det handlar om en ”ung” familj så finns det chans att det kan finnas ytterligare två personer i hushållet, exempelvis föräldrar till äldre barn. Men när personer är äldre så delar de oftast, i rådets erfarenhet, hushåll med en partner. Det blir en stor börda på denna person - som kan vara äldre själv men med ett mindre vårdbehov – om inte vuxna barn eller andra släktingar kan gå in och avlösa.

Konsekvenserna blir att anhöriga får fortsatt arbeta gratis samt att den enskilde förlorar den tidigare kvalitet man lyckats inbringa. Kostnaden som staden eventuellt sparar på minskat hemvårdsbidrag kommer troligen ätas upp av den dyrare och mer opersonliga hemtjänsten.

I avsnittet omvärldsbevakning noterar SLK att bland andra kommuner som har hemvårdsbidrag så är det endast i något fall en förutsättning att vårdaren bor tillsammans med den enskilde. Det talar också för att det är orimligt att Göteborg ska införa denna restriktion.

Rådet ställer sig också frågande till resonemanget kring skattefrågan, som gett upphov till den föreslagna restriktionen. Det kan inte vara kommunens ansvar att se till att det beskattas korrekt, utan det ansvaret ligger på den enskilde. Det är inte rimligt att lösa problemet genom att helt ta bort insatsen. Resonerar man likadant kring andra skattepliktiga bidrag? En informationsinsats kring beskattningen skulle vara mer lämpligt.

Begränsning till endast omvårdnadsinsatser

Rådet ser också att det är ett stort problem att hemvårdsbidraget ska begränsas till att bara gälla omvårdnad. Det finns så många svarta hål kring hemvården som ska göras, som ingen annan gör. Eller känsliga ämnen, det mest privata som man inte vill lämna ut till ett antal okända personer i hemtjänsten exempelvis. Rådet anser att systemet med andra insatser inte är heltäckande och vi behöver fylla igen luckorna – men enligt det nya förslaget kan inte hemvårdsbidraget längre göra det. SLK skriver att det idag finns fler alternativ än hemtjänst för att tillgodose praktiska insatser, varför dessa inte ingår i hemtjänst och inte heller i förslaget hemvårdsbidrag. Bland serviceinsatser som inte ska ingå nämns exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning. Dessa behov ska enligt TU tillgodoses av privata tjänster som online-handling av mat, och städning och fönsterputs

via RUT-avdrag. Rådet ifrågasätter att detta kommer vara tillräckligt. Det är delvis en kostnadsfråga, då målgruppen sedan länge har en strukturell ekonomisk utsatthet och dessa utgifter kan vara svåra eller omöjliga att ha råd med. Det är också sannolikt att den enskilde har svårt att navigera och beställa dessa tjänster själv, varför ansvaret hamnar på anhörigvårdaren att samordna dessa privata insatser. Men även den typen av stöd föreslås tas bort; administration och ledsagning.

Rådet vill också uppmärksamma att de omvårdnadsinsatser som avses enligt förslaget ("hjälp och stöd vid personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, toalettbesök, äta och dricka, tillsyn och egenvård") saknar en del omvårdnadsinsatser när det gäller exempelvis personer med autism, som kommunikations- och motiveringsinsatser. Flera insatser som sällan beviljas som hemtjänst har tidigare ingått i hemvårdsbidraget, exempelvis ledsagning till läkare, hjälp med administration och post- och bankärenden. Dessa föreslås nu tas bort, vilket rådet är mycket kritiska till. Vi har svårt att se vilka andra insatser kommer att täcka det här behovet. När representanter från funktionsrättsrörelsen ställde frågan i rådet för funktionsstöd kunde de inte svara på vilka andra insatser som kan ges, utan skulle återkomma. Det är inte särskilt förtroendeingivande när en viktig insats är på väg att tas bort. Samtidigt har funktionsrättsrörelsen under hösten uppmärksammat att exempelvis insatsen boendestöd också har fått restriktioner kring vilken typ av stöd som får ges – exempelvis har man tagit bort möjligheten att få stöd vid läkarbesök. Kvar står de anhöriga som får ta på sig detta arbete själva, och nu utan ersättning.

Anhörigperspektivet

Rådet vill i vårt remissvar också lyfta fram anhörigperspektivet, situationen för dem som utför vårdinsatserna. Ur ett anhörigperspektiv är det många serviceinsatser som städ, tvätt och matlagning som tar upp mycket tid och är en självklar del av omvårdnaden om den som inte kan göra det själv. Även hjälp med administration, kommunikation och motivering av den enskilde är väsentliga delar av omvårdnaden. För den enskilde och vårdgivaren är det ett övergripande stöd, även om kommunen väljer att definiera dem som olika typer av insatser.

Rådet tycker att det är positivt att kommunen lyfter fram vårdgivarnas situation, men ställer oss då ännu mer frågande till beslutet att hemvårdsbidraget endast ska ges till dem som delar hushåll. Hemvårdsbidraget kommer då tas bort från runt hälften av dem som har bidraget idag. De kommer inte att sluta göra jobbet för att de inte längre får betalt – nu kommer de att göra det obetalt och utan kommunens stöd i stället. Denna förändring kommer att leda till ännu mer obetalt arbete.

Kommunen skriver: "Att vårda någon dygnet runt, utan möjlighet till återhämtning, är inte en hållbar situation och ska vägas in i prövning av hemvårdsbidrag." Tyvärr är det i praktiken så det ser ut för många anhöriga. Därför är begränsningarna av insatser till endast vissa typer av stöd särskilt bekymmersam – om hemvårdsbidrag och hemtjänst täcker samma typ av stödbehov så kvarstår andra behov utöver det som inte räknas. Det blir också särskilt tufft för den anhörige som delar hushåll, om inte andra (barn, släktingar, vänner) kan gå in och avlösa. En rörig situation med flera olika personal som

går in i hemmet kan vara nog så uttröttande för både den enskilde och den anhörige, men detta tycks kommunen föredra över att ett barn får några timmar.

Rådet skulle vilja se en tydligare analys av situationen för vårdgivaren, inklusive den ekonomiska situationen. Personen som ger vård kan behöva rycka ut akut, ta ledigt från jobbet eller gå ner i tid på arbetet, vilket leder till lägre inkomster och på sikt sämre löneutveckling och pension. Det är sannolikt inte höginkomsttagare som anstränger sig för att ansöka om hemvårdsbidrag, utan de som verkligen behöver pengarna för att kunna gå ner i tid några timmar eller ha råd att köpa in andra tjänster, som städ eller hämtmat. Rådets erfarenhet är att det ofta är kvinnor som har vårdgivarrollen. En ordentlig och övergripande översyn av hemvårdsbidraget skulle behöva ha ett jämställdhetsperspektiv. Om kommunens andra insatser är otillräckliga kommer dessa personer gå in och göra det som behöver göras oavsett, och hemvårdsbidraget är ett sätt att ekonomiskt kompensera för detta.

Avslutning

Det är inte så att rådet helt vänder sig emot förändring eller en uppdatering av regelverket. Men rådet är besvikna över att beredningen av ärendet inte haft dialog med funktionsrättsrörelsen för att ta fram ett bättre förslag. Vi hade velat se ett reviderat reglemente som bevarar de delar av hemvårdsbidraget som fungerar väl, och uppdaterar de delar som behöver uppdateras. I stället landar vi i ett förslag som blir en tydlig försämring, där vi upplever att vår målgrupps rättigheter har ställts i konflikt med en debatt om välfärdsbrottslighet, där mottagare av bidrag betraktas som möjliga välfärdsfuskare i stället för rättighetsbärare.

Remissvar avseende förslag till revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag

Diarienummer SLK-2023-01116

Vi som är anhöriga och en del av föreningen Anhörig Göteborg har fått möjlighet att inkomma med synpunkter gällande revidering av Göteborgs Stads riktlinjer för hemvårdsbidrag. Vi uppskattar inbjudan, här kommer våra tankar:

Riktlinjerna generellt.

Vi upplever språket i texten som alltför komplext och svårläst. Vi uppfattar att texten i första hand vänder sig till den socialsekreterare som ska ta emot en anmälan, göra hembesök, handlägga ärendet och fatta ett beslut i form av bifall eller avslag.

Vi föreslår därför att riktlinjen utformas i två versioner: En som vänder sig till handläggaren och en som vänder sig till den som ansöker och till den som är eller ska bli anhörigvårdare.

Den läsvänliga versionen bör finnas tillgänglig på olika språk.

Ansökan

Vi anser att anmälan och ansökan bör kunna göras gemensamt av den närstående och den anhörige. Ibland har den närstående kommit så långt in i sin sjukdom att det rent formellt sett kan vara väldigt svårt för hen att själv göra en ansökan.

Utbildning

När det är aktuellt att ansöka om hemvårdsbidrag har den närstående redan ett omfattande behov av insatser och stöd från kommunen. Därför är det viktigt att all personal, de som redan är kända för hushållet, får vetskap om att det finns ett hemvårdsbidrag som hushållet kan ansöka om så att de personer som verkligen är i behov av det också får kännedom om det. Som det är i dag tror vi att det finns en grupp som har möjlighet att få bifall på ansökan men som inte känner till att hemvårdsbidraget finns.

Omprövning

Enligt förslaget på nya riktlinjer ska uppföljning av insatsen ske en gång per år. Vi anser att det borde räcka med vartannat år. Om eller när den enskildes situation förändras kommer det ändå till kännedom för personal och handläggare som redan har insyn i hemmet. Därav kan bidraget inte missbrukas av hushållet som det beskrivs i nuvarande riktlinjer. En uppföljning bör i så fall ske samtidigt som en utvärdering och uppföljning av sedan tidigare beviljat bistånd i form av hjälp i hemmet.

Att utsättas för frågor och att redovisa sina personliga utmaningar och problem tar oerhört mycket på krafterna. Hushållet ska förbereda sig inför mötet och sedan stunden för mötet samt bearbeta besöket när handläggaren har lämnat hemmet.

Många anhöriga förvärvsarbetar och är inte lediga när handläggaren kommer och måste ansöka om ledighet från arbete eller studier.

Skatt

Enligt Skatteverket är mottagaren av hemvårdsbidraget skattebefriad om hen ingår i hushållet, i annat fall ska mottagaren beskattas.

Många anhöriga gör en betydande insats för sin närstående även om de inte tillhör samma hushåll. Vi anser att skattefrågan bör kunna lösas så att även den som inte delar hushåll med den närstående får vara mottagare av hemvårdsbidraget! Antingen får hemvårdsbidraget vara beskattat från början eller också får mottagaren av hemvårdsbidraget uppge sitt personnummer och genom kommunens försorg anmälas till Skatteverket.

Ett tredje sätt är förstås att utgå från att mottagaren av hemvårdsbidraget i sin deklaration uppger att hen är mottagare av hemvårdsbidrag.

Stöd till anhörigvårdaren

Vi tycker att det är ett mycket bra förslag att mottagaren av hemvårdsbidraget får kontakt med Anhörigstödet i staden för att få stöd, så att hen inte själv drabbas av ohälsa. Här kan också Anhörigstödet bedöma om anhörigvårdaren orkar/är lämplig att ta ansvaret istället för att personal gör motsvarande insats.

Kontakten bör kunna formaliseras och etableras redan vid ansökningstillfället.

Beslutsnivåer

Enligt Stadsledningskontorets skrivning utgör hemvårdsbidraget en låg kostnad i förhållande till om stadens verksamheter skulle utföra motsvarande insatser. Förslaget i de nya riktlinjerna är att beslutsnivåerna ändras från fem till två stycken. Vi bifaller förslaget eftersom det bör förenkla och påskynda hanteringen.

Med vänlig hälsning

Anhörig Göteborg

Katarina Linglander, ordförande

Brittmo Bernhardsson

Lena Eilersson

Lena Hultén

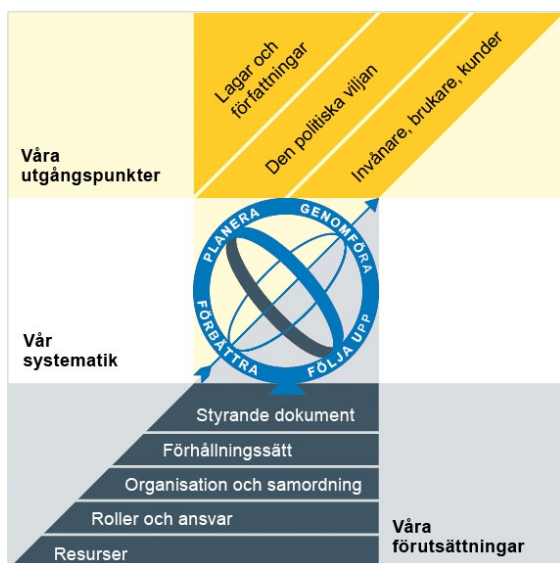
Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads regel för hemvårdsbidrag

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
► Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Nämnden för funktionsstöd, 1490/90, (0044/22)
äldre samt vård- och
omsorgsnämnden,
socialnämnderna Nordost,
Centrum, Sydväst och
Hisingen

Diarienummer:
1490/90, (0044/22)

**Datum och paragraf för
beslutet:**
1991-04-25 § 18,

Dokumentsort:
Regel

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
2023-02-21

Dokumentansvarig:
Avdelningschef
Beslutsunderlag och
utredning,
stadsledningskontoret

Bilagor:
Inga

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna regel	4
Vem omfattas av dessa regler	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	5
Regler	6
I. Bestämmelser	6
1§ Allmänt	6
2 § Kriterier för hemvårdsbidrag	6
3 § Omfattning	6
4 § Bidragsnivåer	7
5 § Omprövning	7
6 § Utbetalning	7
7 § Frånvaro och avslut	7
8 § Stöd till anhöriga	8
9 § Ansökan	8
10 § Övergångsbestämmelser	8
11 § Handläggning inom Göteborgs kommun	8
II. Anvisningar till Bestämmelser om hemvårdsbidrag	8

Anvisning till § 1 - Allmänt	8
Anvisning till § 2 - Kriterier för hemvårdsbidrag	8
Anvisningar till § 3 - Omfattning.....	9
Anvisningar till § 4 - Bidragsnivåer	12
Anvisningar till § 5 - Omprövning.....	12
Anvisningar till § 6 - Utbetalning	12
Anvisningar till § 7 - Frånvaro och avslut.....	12
Anvisningar till § 8 - Stöd till anhöriga.....	13
Anvisningar till § 9 - Ansökan	13
Anvisningar till § 11- Handläggning inom Göteborg	13

Inledning

Syftet med denna regel

Hemvårdsbidraget syftar till att ekonomiskt kompensera för vård- och omsorgsinsats som den anhörige utför.

Vem omfattas av dessa regler

Reglerna gäller tillsvidare för de nämnder som i sina respektive reglementen har ett ansvar för hemvårdsbidrag. Aktuella nämnder är socialnämnderna Sydväst, Nordost, Centrum och Hisingen, äldre samt vård och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd.

Bakgrund

Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av Göteborgs kommunfullmäktige. Bidraget är ingen lagstadgad skyldighet enligt socialtjänstlagen och kan inte överklagas.

Hemvårdsbidrag kan utgå till person som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och som vårdas av anhöriga i hemmet. Som anhörig i detta sammanhang räknas även vänner och grannar. Det utgår efter individens hjälpbehov och är uppdelat i fem olika bidragsnivåer. Vid inplacering i vårdnivå ska enbart hänsyn tas till den hjälp som tillgodoses genom anhörigas insatser. Vid bedömning skall hänsyn tas till den eventuella service och omsorg som tillhandahålls genom hemtjänstens försorg, likaså om den enskilde har beviljats till exempel personlig assistans eller annan insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Bidragets storlek är kopplat till prisbasbeloppet.

Lagbestämmelser

Hemvårdsbidrag prövas och beviljas enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen, inom ramen för kommunens generellt inriktade sociala verksamhet.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna regel
Göteborgs Stads riktlinje för stöd till anhöriga som stödjer och vårdar närstående	Hemvårdsbidraget syftar till att ekonomiskt kompensera för vård- och omsorgsinsats som den anhörige utför.

Stödjande dokument

Eventuellt behov av lokala stödjande dokument beslutas och hanteras av aktuella nämnder.

Regler

I. Bestämmelser

1§ Allmänt

Hemvårdsbidrag prövas och beviljas enligt kap 4 § 2 Socialtjänstlagen, inom ramen för kommunens generellt inriktade sociala verksamhet. Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av Göteborgs kommunfullmäktige. Hemvårdsbidrag kan utgå till person som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och som vårdas av anhöriga i hemmet. Som anhörig i detta sammanhang räknas även vänner och grannar.

2 § Kriterier för hemvårdsbidrag

För att hemvårdsbidrag skall kunna lämnas gäller att:

- den sökande är folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun,
- den sökande bedöms ha ett behov av omvårdnad, stöd, aktivering och/eller tillsyn som uppfyller lägsta nivån enligt fastställd poänglista,
- vårdaren är en person som bedöms som lämplig för uppgiften
- tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet föreligger.

Arbetet ska främst bestå av personlig omvårdnad och vara av sådan art som man inte normalt hjälper varandra med inom ramen för föräldraansvar eller hushållsgemenskap.

3 § Omfattning

Hemvårdsbidrag fastställs med hänsyn till den av de fem nivåer som den sökande hänförs till. Bedömning av nivån för hemvårdsbidraget skall ske utifrån en särskild poänglista.

Den sökande hänföres till:

nivå 1 vid hjälpbehov omfattande 13–19 poäng per vecka

nivå 2 vid hjälpbehov omfattande 20–29 poäng per vecka

nivå 3 vid hjälpbehov omfattande 30–39 poäng per vecka

nivå 4 vid hjälpbehov omfattande 40–49 poäng per vecka

nivå 5 vid ett hjälpbehov av 50 poäng per vecka och mer.

Vid beräkning av hjälpbehovet tas hänsyn till om den sökande har avlösning, hemsjukvård, social hemtjänst, personlig assistans, handikappersättning eller liknande form av omvårdnad genom kommunens eller statens försorg. Enbart de insatser som den anhörige utför som stöd till den sökande inräknas vid bedömningen av hjälpbehovet.

4 § Bidragsnivåer

Hemvårdsbidraget anknyter till prisbasbeloppet och motsvarar per månad:

nivå 1 1/12 av 25 % av prisbasbeloppet,

nivå 2 1/12 av 50 % av prisbasbeloppet,

nivå 3 1/12 av 75 % av prisbasbeloppet

nivå 4 1/12 av 100 % av prisbasbeloppet

nivå 5 1/12 av 125 % av prisbasbeloppet

Hemvårdsbidrag räknas om varje år per den 1 januari med hänsyn till det prisbasbelopp som har fastställts för året.

5 § Omprövning

Hemvårdsbidraget beviljas för högst ett år i taget varefter det omprövas. Om väsentlig förändring inträder under året i förhållanden till vad som varit bestämmande för beviljandet av hemvårdsbidraget skall omprövning ske.

Den sökande eller den anhörige är skyldiga att anmäla ändrade förhållanden som kan medföra omprövning av hemvårdsbidraget. Ges inte möjlighet, i samband med besök i hemmet, till utredning eller omprövning upphör bidraget månaden efter. Byte av vårdare skall rapporteras till kommunen.

6 § Utbetalning

Bidraget utbetalas till den sökande som skall ersätta den anhörige som utför omvårdnaden.

Hemvårdsbidraget som betalas till den med hjälpbehov är inte skattepliktig inkomst enligt inkomstskattelagen kap 8 § 18 och omfattar inga sociala förmåner.

Full återbetalning kan begäras av hemvårdsbidrag som utbetalats på felaktiga grunder.

7 § Frånvaro och avslut

Vid tillfälligt uppehåll i omvårdnaden, till exempel vid sjukhusvistelse i mer än 7 dagar reduceras hemvårdsbidraget från första dagen.

Vid korttidsvistelse reduceras bidraget från första dagen oberoende av vistelsens längd.

Vid permanent flyttning till särskilt boende så upphör ersättningen dagen efter inflyttningen.

Vid permanent flyttning till annan kommun upphör bidraget vid innevarande månads slut.

När den sökande avlider upphör hemvårdsbidraget dagen efter.

8 § Stöd till anhöriga

Den anhörige som vårdar en närstående har rätt till fortlöpande information och stöd genom kommunens försorg och bör också vid behov tillhandahållas avlösning i sin omvårdnadsinsats.

9 § Ansökan

Ersättning kan tidigast erhållas från det datum skriftlig ansökan inkommit. Ersättning kan inte utbetalas retroaktivt.

10 § Övergångsbestämmelser

Om det nya regelverket innebär att det före detta hemvårdsbidraget skall upphöra eller sänkas skall det gamla regelverket tillämpas till och med nästa omprövning, dock senast 31/12 2005.

11 § Handläggning inom Göteborgs kommun

För en sökande folkbokförd inom en stadsdelsförvaltning i Göteborg som under längre tid än 3 månader bor hos anhörig i annan stadsdel gäller att handläggning av ärendet ske i den stadsdel där sökanden bor hos den anhörige.

II. Anvisningar till Bestämmelser om hemvårdsbidrag

Anvisning till § 1 - Allmänt

Hemvårdsbidrag är en ekonomisk ersättning till de personer vilkas anhöriga utför insatser som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst.

Behovet av hjälp till omvårdnad bedöms överskrida 6 mån.

Vid omvårdnadsbehov understigande 6 mån kan avsteg från ovanstående regel bedömas individuellt, till exempel vid vård i livets slutskede.

Anvisning till § 2 - Kriterier för hemvårdsbidrag

Med fast bosatt menas att personer har bostad och vistas i Göteborgs kommun. Personen kan emellertid tillfälligtvis tillsammans med sin vårdare vistas på annan ort, t.ex. sommarvistelse. Den tillfälliga vistelsen kan längst tillåtas vara 3 mån sammanhängande per beviljad period, därefter skall bidraget upphöra.

Med **omvårdnad** avses de insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp att äta, dricka, klä på och av sig, förflytta sig, ledsagning, sköta sin personliga hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering eller för att den enskilde skall känna sig trygg i det egna hemmet. Det är även viktigt att anhöriga arbetar med ett rehabiliterande förhållningssätt.

Med **lämplig person** för uppgiften menas att vederbörande har personliga förutsättningar och har intresse och möjlighet att fullgöra uppdraget. Vem/vilka som utför omvårdnaden skall dokumenteras.

Hushållsgemenskap: Med hushållsgemenskap avses den situationen att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad på ett sådant sätt att flerpersonshushållets ekonomiska fördelar kan utnyttjas: gifta, sambo, partnerskap, syskon som bor tillsammans eller liknande (till exempel föräldrar som bor hos sina barn och tvärt om). Att man då ger varandra viss praktisk hjälp är normalt och bör beaktas. Däremot kan inte mer omfattande vårdbehov anses ligga inom vad man normalt bistår varandra med inom en familj. En individuell bedömning förutsätts i varje enskilt fall.

En helhetsbedömning bör göras av ärenden där bägge makarna har ett vårdbehov. I dessa fall skall ärendet dokumenteras i bägges akter.

Anvisningar till § 3 - Omfattning

Till grund för bedömning av nivå för hemvårdsbidrag ligger följande poänglista:

Poäng Funktion/Hjälpbehov

Rörelseförmåga

- 2 Går endast under uppsikt
- 3 Går med levande stöd
- 3 Hjälp i och/eller ur rullstol
- 3 Hjälp att köra rullstol utomhus och/eller inomhus
- 3 Hjälp i och/eller ur säng
- 5 Hjälp med lift/lyfthjälp
- 3 Sängbunden – Hjälp med att sitta upp och vändning dag

Poäng Funktion/Hjälpbehov

- 2 Hjälp med ordinerad rörelsebehandling eller gångövningar
- 2 Hjälp med stödbandage eller protes

Personlig hygien

3 Hjälp med bad, hårtvätt, fothygien

3 Daglig hjälp med övre toalett – tvättning, tand-/protesborstning, rakning, kamning mm

2 Daglig hjälp/handräckning/tillsyn nedre toalett

1 Hjälp med hygiensmörjningar

Toalettbesök/inkontinens

3 Hjälp med bäcken eller flaska på dagen

3 Hjälp vid toalettbesök

3 Påsbyte vid colostomi och/eller KAD

4 Urininkontinent (utan KAD) och/eller avföringsinkontinent nästan dagligen

8 Urininkontinent (utan KAD) och/eller avföringsinkontinent flera ggr dagligen

Klädsel

2 Daglig hjälp vid klädsel, handräckning-tillsyn-viss detalj

4 Daglig hjälp med all klädsel

Mat

1 Hjälp med uppläggning-sönderdelning-beredning

6 Hjälp vid måltid – normal tidsåtgång

8 Hjälp vid måltid – ovanligt tidskrävande, sond, infusion

Tillsynsbehov mm

2 Behöver viss tillsyn dagtid

6 Kan endast lämnas någon timma/dag pga. psykiska eller somatiska symptom

1 Behöver vårdare tillgänglig nattetid

4 Engagerar vårdaren pga. hjälpbehov eller oro 1–2 ggr/natt inkl. vändning

8 Engagerar vårdaren pga. hjälpbehov eller oro mer än 2 ggr/natt

2 Stöd med social kontakt vid oro el dyl.

max Aktiv tillsyn nödvändig dygnet runt (= hemvårdsbidrag nivå 5)

Allmänt

1 Hjälp med administration (kontakter med myndigheter, post- och bankärenden mm)

1 Hjälp med att bädda sängen inkl. renbäddning

2 Hjälp med hygienstädning

2 Hjälp med hygien tvätt

1 Hjälp med ledsagning (läkarbesök mm)

2 Hjälp vid promenader

2 Hjälp vid medicinering flera gånger om dagen

3 Hjälp med syrgas inkl. materialrengöring

1 Nedsatt syn trots hjälpmedel

1 Nedsatt hörsel trots hjälpmedel

3 Måttliga svårigheter pga. vårdsvårigheter, bristande kontaktförmåga eller
samarbetsförmåga

6 Höggradiga svårigheter pga. vårdsvårigheter, bristande kontaktförmåga eller
samarbetsförmåga

Poäng Funktion/Hjälpbehov

Ej hushållsgemenskap

1 Hjälp med disk

2 Hjälp med inköp

2 Hjälp med tvätt

2 Hjälp med städning

2 Hjälp att laga frukost

2 Hjälp att laga kvällsmat

4 Hjälp med dygnet alla måltider

Vid inplacering i vårdnivå tas endast hänsyn till det hjälpbehov som skall tillgodoses genom anhörigas insatser samt den bundenhet som omvårdnaden och tillsynen medför. I varje ärende bör en individuell planering göras av vilka insatser som den anhörige skall utföra och vilken service och omvårdnad som skall tillhandahållas genom kommunens försorg. I det sammanhanget bör uppmärksammas att ett inte alltför stort

omvårdnadsansvar läggs på den anhörige och att dennes behov av avlösning och andra former av stöd tillgodoses.

Hänsyn tas till om den enskilde har beviljats biträde av personlig assistent eller annan insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade eller uppbär ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt denna lag eller enligt lagen om assistansersättning.

Anvisningar till § 4 - Bidragsnivåer

Om person uppbär handikappersättning som ersättning för hjälp med den dagliga livsföringen med personlig omvårdnad så skall Hemvårdsbidraget reduceras i motsvarande grad.

Hemvårdsbidraget reduceras inte i de fall anhörigvårdaren uppbär ålderspension, aktivitets- eller sjukersättning.

Anvisningar till § 5 - Omprövning

Vid ordinarie årlig omprövning gäller hembesöksdatum som omprövningsdatum. När sökande begärt omprövning av hemvårdsbidrag på grund av till exempel ändrad vårdtyngd, gäller den eventuellt nya bidragsnivån från månadskiftet efter den begärda omprövningen.

Till väsentligt förändrade förhållanden räknas även sådana omständigheter som har med vårdaren att göra, såsom sjukdom eller frånvaro från hemmet, och som innebär att vårdaren är förhindrad att utföra sina omvårdnadsuppgifter. Även byte av vårdare är en grund för omprövning.

Hemvårdsbidrag omprövas om vårdtagaren beviljats personlig assistens eller annan insats enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller uppbär ekonomiskt stöd till assistans enligt denna lag eller lagen om assistansersättning (LASS). Vid beslut efter ny ansökan skall bedömas om personen får sitt omvårdnadsbehov helt eller delvis tillgodosett genom Försäkringskassans beslut. Det är viktigt att personer som avser att söka insatser enligt LSS får information om att eventuellt hemvårdsbidrag kommer att omprövas i samband med LSS-insatser.

Anvisningar till § 6 - Utbetalning

Felaktig grund, som kan vara orsak till indragning av hemvårdsbidraget kan vara att den sökande inte är folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun, inte har ett omvårdnadsbehov som uppfyller lägsta nivån för hemvårdsbidrag, inte ersätter anhörig för utförandet av uppdraget o.s.v.

Anvisningar till § 7 - Frånvaro och avslut

Vid tillfälligt uppehåll i omvårdnaden vid sjukhusvistelse mer än 7 dagar, ersätts hemkomstdagen och inte inskrivningsdagen. Vid tillfälligt uppehåll i omvårdnaden vid korttidsvistelse ersätts hemkomstdagen och inte inskrivningsdagen.

Anvisningar till § 8 - Stöd till anhöriga

I varje ärende bör anhörigvårdaren erbjudas en individuell planering av det stöd som kan erhållas samt hur den anhöriges behov av avlösning skall tillgodoses d.v.s. en stödplan.

Det är lämpligt att anhörigvårdaren erbjuds en egen kontaktperson, till vilken den anhörige kan vända sig och få personligt stöd. Denna kontaktperson kan vara en handläggare eller dylikt.

Anvisningar till § 9 - Ansökan

Vid behov kan erforderliga handlingar krävas in, till exempel läkarintyg.

Anvisningar till § 11- Handläggning inom Göteborg

Vid ansökan där den sökande är folkbokförd i en stadsdelsnämnd men bosatt hos en anhörig i en annan nämnd mer än 3 månader skall den nämnd handlägga ärendet där den sökande är bosatt hos sin anhörig efter 3 månader.

Vid flyttning inom Göteborgs kommun övertas ansvaret för Hemvårdsbidraget må-naden efter att den sökande stadigvarande flyttat till annan stadsdelsförvaltning. Personen kan emellertid tillfälligtvis vistas på annan adress till exempel hos anhörig. Den tillfälliga vistelsen kan längst tillåtas vara 3 månader innan omprövning sker.

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Central Samverkansgrupp
(Ordinarie CSG)

Protokoll 2/2025
Sammanträdesdatum
2025-01-30

Ärendenr:SLK-2025-00057

Utdrag ur protokoll:

Tid: 30 januari 2025 kl 08:30-11:30

Plats: Wenngrenska salen, Gustav Adolfs Torg 4a

Närvarande:

Eva Hessman	Ordförande
Lotta Sjöberg	Arbetsgivare
Ida Löfqvist	Arbetsgivare
Anna Wilsson	Sekreterare
Johanna Morgensterns	Akademikerförbundet SSR
Erén Andersson	Sacorådet
Anders Ehlén	Sacorådet
Andrea Meiling	Sveriges Lärare
Martha Zoura	Kommunal
Marie Lökkeberg	Kommunal
Matthew Mossadegh	
Kahnamooiy	Kommunal
Helena Hellashjärta	Vision
Elin Pellegrino	Vision
Anne Häggendahl	Vårdförbundet
Jörgen Persson	Sveriges Ingenjörer (Adjungerad till punkt 12a)

§ 5 Samverkan före beslut

- a) **Revidering av Göteborgs stads riktlinjer för hemvårdsbidrag. SLK 2023- 01116, SLK 2023-00953**

Bildspel, Tjänsteutlåtande samt bilagor utsänt 23 januari.

Karin Magnusson föredrar ärendet.

Tidplan för ärendet:

- Information på CSG 2 maj 2024
- Dialog på CSG 28 november 2024
- Samverkan CSG 30 januari 2025
- Till KS 25 februari 2025

Stadsledningskontoret har tagit fram två förslag till riktlinjer för hemvårdsbidrag. Ett alternativ där vårdaren ska vara en person i hushållsgemenskap med den enskilde (bilaga 9 till

TU) och ett alternativ där den enda skillnaden är vårdaren kan vara en person utanför den enskildes hushåll (bilaga 8 till TU). Stadsledningskontoret förordar förslaget där vårdaren ska vara i hushållsgemenskap. Skäl till det är att hemvårdsbidraget då inte är skattepliktigt för vårdaren. En sådan hantering bidrar till minskad administration för nämnderna.

Väsentliga förändringar i förslag till reviderat regelverk jämfört med nuvarande:

- Den enskilde ska vara över 19 år.
- Grunden för att hemvårdsbidrag ska utgå är att stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhörige och att stödet ska utgöras av omvårdnad.
- Ersättning för serviceinsatser, såsom exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning ingår inte i hemvårdsbidraget.
- Omvårdnadsbehov som ligger till grund ska hemvårdsbidraget ska bedömas i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis.
- Antalet omvårdnadsnivåer ändras från fem till två.

Akademikerförbundet SSR med stöd av Vision framför att det kan bli utökad arbetsbelastning för t ex socialsekreterare på grund av att fler ansöker om andra insatser t ex hemtjänst, om färre får hemvårdsbidrag. Detta måste följas upp utifrån arbetsmiljön för dessa medarbetare. Man måste även utvärdera hur arbetsmiljön blir för de medarbetare som jobbar med hemvårdsbidrag redan idag.

Punkten förklaras omedelbart justerad

Samverkan förklaras fullgjord.

Vid protokollet

.....
Anna Wilsson

Protokollet justeras

.....
Eva Hessman, Arbetsgivare

.....
Johanna Morgensterns, Akademikerförbundet SSR

.....
Marie Lökkeberg, Kommunal

.....
Anne Häggendal, Vårdförbundet

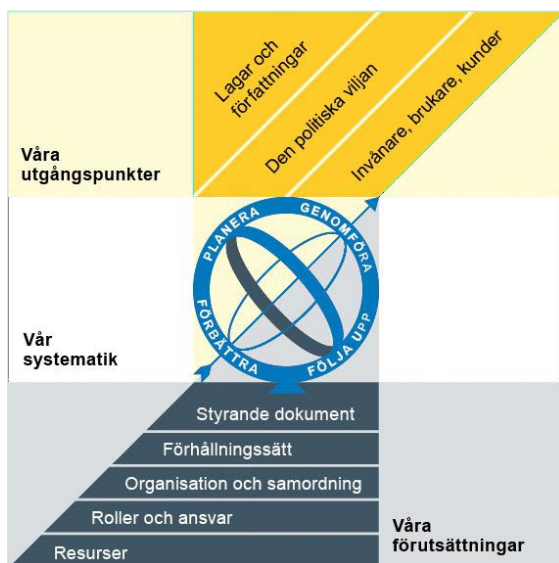
Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

[Eventuell underrubrik]

Reglerande styrande dokument

Policy
► **Riktlinje**
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: [Dokumentsort]	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna riktlinje	5
Vem omfattas av riktlinjen	5
Bakgrund	5
Lagbestämmelser	5
Koppling till andra styrande dokument.....	5
Stödjande dokument	5
Riktlinje	6
Grundläggande förutsättningar	6
Kriterier för hemvårdsbidrag	6
Definitioner	6
Handläggning	6
Behovsbedömning	6
<i>Hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser.....</i>	<i>7</i>
Prövning av anhörigvårdare	7
Beslut	8
Den enskilde ska anmäla ändrade förhållanden	8
Omprövning	8
Ny prövning	8
Avslut	9
Bidragsbeloppet	9
Utbetalning	9
Allmänt	9
Skattemässiga förutsättningar	9

Frånvaro	9
Stöd till anhörigvårdare.....	10
Övergångsbestämmelser.....	10

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjen anger regelverket för hemvårdsbidrag.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för de nämnder som i sina respektive reglementen har ett ansvar för hemvårdsbidrag. Aktuella nämnder är äldre samt vård och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd.

Bakgrund

Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av kommunfullmäktige. Bidraget är ingen lagstadgad skyldighet enligt socialtjänstlagen och kan endast överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

Lagbestämmelser

Hemvårdsbidrag prövas och beviljas enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen, inom ramen för kommunens generellt inriktade sociala verksamhet.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna riktlinje
Göteborgs Stads riktlinje för stöd till anhöriga som stödjer och vårdar närstående	Hemvårdsbidraget ska ses som ett stimulansbidrag för den omvårdnadsinsats som den anhörige utför.

Stödjande dokument

Eventuellt behov av lokala stödjande dokument beslutas och hanteras av aktuella nämnder.

Riktlinje

Grundläggande förutsättningar

Hemvårdsbidrag provas i enligt med 4 kap. 2 § socialtjänstlagen och Göteborgs Stads riktlinje.

Bidraget ges till den enskilde i stället för eller som ett komplement till andra omvårdnadsinsatser i ordinärt boende. För att bli beviljad hemvårdsbidrag ska det finnas anhängigvårdare som bedöms lämplig för uppgiften.

Att ge en närstående omvårdnad ska alltid vara ett frivilligt åtagande och hemvårdsbidraget ska ses som ett stimulansbidrag för den omvårdnadsinsats som utförs.

Kriterier för hemvårdsbidrag

Följande kriterier ska vara uppfyllda för att hemvårdsbidrag ska beviljas:

- Den enskilde ska vara över 19 år och ha fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar som medför väsentliga svårigheter i sin livsföring och får omvårdnad av anhängiga i hemmet
- Den enskilde ska vara folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun.
- Det stöd som ingår i hemvårdsbidraget är personlig omvårdnad. Stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhängige.
- Behovet av omvårdnad ska bedömas överskrida sex månader.
- Den enskildes behov av omvårdnad ska uppfylla lägsta omvårdnadsnivån i enlighet med vad som framgår under rubriken behovsbedömning nedan.
- Det ska finnas anhängigvårdare som är lämplig för uppgiften. En enskild kan inom ramen för hemvårdsbidraget ha maximalt två vårdare.
- Tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet ska föreligga.

Definitioner

Hemvårdsbidraget kompenserar för omvårdnadsinsatser. Med omvårdnadsinsatser i detta fall avses hjälp och stöd vid personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, toalettbesök, äta och dricka, tillsyn och egenvård.

Handläggning

Behovsbedömning

All handläggning sker i den enskildes ärende, det vill säga den person som är i behov av stöd och hjälp.

Vid inkommen ansökan ska hembesök göras i den enskildes hem. Tilltänkt anhörigvårdare ska närvara vid besöket. Om tanken är två anhörigvårdare ska handläggaren träffa dem båda.

Läkarintyg och/eller bedömningar av arbetsterapeut/fysioterapeut samt egenvårdsintyg ska vid behov inhämtas.

Handläggaren utreder den enskildes behov av omvårdnad och om omvårdnadsbehovet bedöms överskrida sex månader. Ersättning för serviceinsatser, såsom exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning ingår inte i hemvårdsbidraget. Bedömningen ska ske i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis. Därefter görs bedömning av behovets omfattning som delas in i två omvårdnadsnivåer. Inplacering i nivå avrundas till närmaste hel timma.

- Omvårdnadsnivå 1, från 30 upp till 86 timmar per månad.
- Omvårdnadsnivå 2, från 86 timmar per månad.

Handläggaren ska inom ramen för sin utredning bedöma om tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet föreligger. Att vårda någon dygnet runt, utan möjlighet till återhämtning, är inte en hållbar situation och ska vägas in i prövning av hemvårdsbidrag.

För stöd i bedömningen i förhållande till om den enskilde har andra kommunala insatser, se mer under rubriken hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser nedan.

Hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser

Är den enskilde beviljad hemtjänst/avlösning i hemmet beräknas hemvårdsbidraget på det omvårdnadsbehov som kvarstår när tid för hemtjänst/avlösning i hemmet är beaktad.

När det gäller avlösning i form av korttidsplats regleras detta under rubriken frånvaro nedan.

Prövning av anhörigvårdare

Det ska finnas vårdare som är lämplig för uppgiften. Anhörigvårdare kan vara make/maka, sambo, förälder, vuxet barn, vänner eller grannar. Den enskilde kan inom ramen för hemvårdsbidraget ha maximalt två anhörigvårdare. Samma krav gäller för samtliga anhörigvårdare.

Att ge omvårdnad till en närstående ska alltid vara ett frivilligt åtagande och det är den anhöriga själv som avgör hur stort ansvar hen vill ta för att vårda, bistå, stödja en närstående.

Handläggaren ska bedöma om tilltänkt anhörigvårdare är lämplig. Med lämplig person för uppgiften menas att vederbörande bedöms ha personliga förutsättningar, intresse och tid för att fullgöra uppdraget.

Inom lämplighetsprövning ska följande beaktas. Anhörigvårdaren kan inte godkännas om:

1. Personen inte fyllt 18 år,
2. till följd av sjukdom, funktionsnedsättning eller sociala skäl saknar förmåga att vara anhörigvårdare,
3. har biståndsinsatser för att tillgodose egna behov av omvårdnad och service,
4. anhörigvården inte är förenlig med andra åtaganden såsom exempelvis arbete, studier eller minderåriga barn, eller att
5. hen saknar rätt att vistas i Sverige.

Som stöd för handläggarens prövning ska tilltänkta anhörigvårdarens legitimation inhämtas. Vem/vilka som utför omvårdnaden ska dokumenteras i den enskildes akt.

Beslut

Hemvårdsbidraget beviljas för högst ett år i taget och beslutet ska förses med återkallelseförbehåll för att möjliggöra omprövning. Beslutet gäller från ansökningsdatum.

Den enskilde ska anmäla ändrade förhållanden

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla ändrade förhållanden som kan medföra omprövning av hemvårdsbidraget. Exempel på förändrade förhållanden är att den enskildes omvårdnadsbehov förändras, om den enskilde eller vårdare flyttar och/eller om den enskilde får andra insatser som tillgodoser omvårdnadsbehovet. Till förändrade förhållande räknas också sådana omständigheter som har med anhörigvårdaren att göra, såsom sjukdom, frånvaro eller flyttning. Även byte av anhörigvårdare är en grund för omprövning.

Omprövning

Hemvårdsbidraget kan omprövas och återkallas om förutsättningarna för rätten till bidraget förändras. Det kan också återkallas om beslutet beror på att den enskilde lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Kommande utbetalningar pausas under utredningstiden. Hemvårdsbidraget ersätts retroaktivt från det datum omprövning inleds.

Ny prövning

I samband med att beslutstiden löper ut ska handläggaren uppmärksamma den enskilde på att en eventuell ny ansökan behöver inkomma.

Vid ny prövning gäller samma handlägningsprocess som ovan.

Om ny prövning initierats av att den enskilde ansöker om högre vårdnivå, gäller den eventuellt nya bidragsnivån från månadsskiftet efter begärd prövning.

Avslut

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla förhållanden som innebär att hemvårdsbidraget ska avslutas.

Vid flytt till särskilt boende alternativt om den enskilde får annan insats som ersätter hemvårdsbidrag upphör ersättningen dagen efter.

Vid flytt till annan kommun eller när den enskilde avlider upphör hemvårdsbidraget dagen efter.

Bidragsbeloppet

Beloppet för hemvårdsbidrag räknas om varje år per den 1 januari och anknyter till prisbasbeloppet som har fastställts för året.

Hemvårdsbidraget motsvarar per månad:

- Omvårdnadsnivå 1: 1/12 av 50 procent av prisbasbeloppet
- Omvårdnadsnivå 2: 1/12 av 100 procent av prisbasbeloppet

Utbetalning

Allmänt

Bidraget utbetalas till den enskilde månadsvis. Hen ska ersätta den/de anhörigvårdare som utför omvårdnaden.

Ersättning erhålls från det datum då ansökan inkommit.

Full återbetalning från den enskilde kan begäras om hemvårdsbidraget utbetalats på felaktiga grunder. Exempel kan vara att den sökande inte är folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun, inte har ett omvårdnadsbehov som uppfyller lägsta nivån för hemvårdsbidrag, inte ersätter vårdare för utförandet av uppdraget eller om det inlämnats felaktiga uppgifter gällande anhörigvårdaren.

Skattemässiga förutsättningar

Hemvårdsbidraget som betalas ut till den vårdbehövande, d.v.s. den enskilde, är skattefritt enligt 8 kap. 18 § inkomstskattelagen och omfattar inga sociala förmåner.

Den ersättning som den enskilde betalar till den/de anhörigvårdare som utför omvårdnaden är skattefri då hen/ de ingår i den enskildes hushåll.

Betalar den enskilde däremot ut ersättning, för att utföra omvårdnaden, till en person som inte ingår i den enskildes hushåll gäller vanliga skatteregler. Vilket innebär att inkomsten är skattepliktig för mottagaren.

Frånvaro

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla frånvaro.

Den enskilde kan tillfälligtvis tillsammans med sin anhörigvårdare vistas på annan ort, inom Sverige, till exempel sommarvistelse, och samtidigt uppbära hemvårdsbidraget.

Den tillfälliga vistelsen tillåts vara längst en månad per beslutsperiod, därefter upphör bidraget.

Vid inläggning på sjukhus eller vistelse på korttidsplats reduceras bidraget från första dagen oberoende av vistelsens längd. Hemkomstdagen ersätts. Samma gäller vid vistelse utomlands.

Stöd till anhörigvårdare

Anhörigvårdare påtar sig genom hemvårdsbidrag ansvar för att ge sin närstående god omvårdnad. Detta i stället för att personal skulle utföra motsvarande insats. Det är viktigt att den anhörige får stöd för att själv inte drabbas av ohälsa samt för att få information, rådgivning och stöd i samband med insatsen. Hen bör därför uppmanas ha kontakt med förvaltningens verksamhet för anhörigstöd.

Övergångsbestämmelser

Beslut enligt det gamla regelverket gäller till dess det är dags för ny prövning

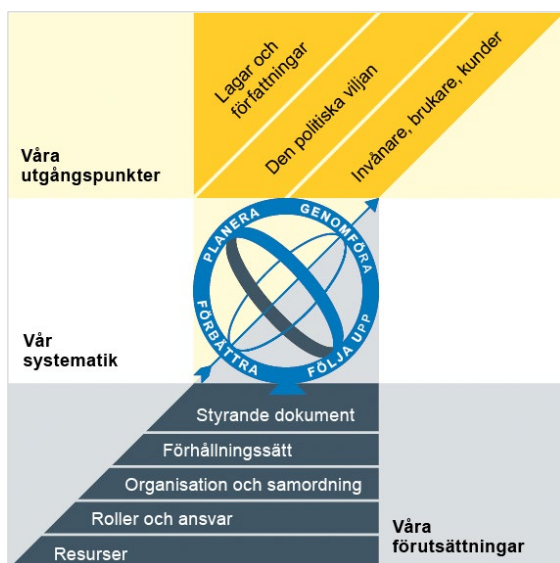
Göteborgs Stads riktlinje för hemvårdsbidrag

[Eventuell underrubrik]

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:

[Nämnd/styrelse/befattning]

Gäller för:

[Text]

Diarienummer:

[Nummer]

Datum och paragraf för
beslutet:

[Text]

Dokumentsort:

[Dokumentsort]

Giltighetstid:

[Giltighetstid]

Senast reviderad:

[Datum]

Dokumentansvarig:

[Funktion]

Bilagor:

[Bilagor]

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna riktlinje.....	5
Vem omfattas av riktlinjen	5
Bakgrund	5
Lagbestämmelser	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	5
Riktlinje	6
Grundläggande förutsättningar	6
Kriterier för hemvårdsbidrag.....	6
Definitioner	6
Handläggning	6
Behovsbedömning.....	6
<i>Hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser</i>	<i>7</i>
Prövning av anhörigvårdare	7
Beslut	8
Den enskilde ska anmäla ändrade förhållanden	8
Omprövning.....	8
Ny prövning.....	8
Avslut	9
Bidragsbeloppet.....	9
Utbetalning	9
Allmänt	9
Skattemässiga förutsättningar	9

Frånvaro.....	9
Stöd till anhörigvårdare	10
Övergångsbestämmelser	10

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjen anger regelverket för hemvårdsbidrag.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för de nämnder som i sina respektive reglementen har ett ansvar för hemvårdsbidrag. Aktuella nämnder är äldre samt vård och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd.

Bakgrund

Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av kommunfullmäktige. Bidraget är ingen lagstadgad skyldighet enligt socialtjänstlagen och kan endast överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

Lagbestämmelser

Hemvårdsbidrag prövas och beviljas enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen, inom ramen för kommunens generellt inriktade sociala verksamhet.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna riktlinje
Göteborgs Stads riktlinje för stöd till anhöriga som stödjer och vårdar närstående	Hemvårdsbidraget ska ses som ett stimulansbidrag för den omvårdnadsinsats som den anhörige utför.

Stödjande dokument

Eventuellt behov av lokala stödjande dokument beslutas och hanteras av aktuella nämnder.

Riktlinje

Grundläggande förutsättningar

Hemvårdsbidrag provas i enlighet med 4 kap. 2 § socialtjänstlagen och Göteborgs Stads riktlinje.

Bidraget ges till den enskilde i stället för eller som ett komplement till andra omvårdnadsinsatser i ordinärt boende. För att bli beviljad hemvårdsbidrag ska det finnas anhörigvårdare som bedöms lämplig för uppgiften.

Att ge en närstående omvårdnad ska alltid vara ett frivilligt åtagande och hemvårdsbidraget ska ses som ett stimulansbidrag för den omvårdnadsinsats som utförs.

Kriterier för hemvårdsbidrag

Följande kriterier ska vara uppfyllda för att hemvårdsbidrag ska beviljas:

- Den enskilde ska vara över 19 år och ha fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar som medför väsentliga svårigheter i sin livsföring och får omvårdnad av anhöriga i hemmet
- Den enskilde ska vara folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun.
- Det stöd som ingår i hemvårdsbidraget är personlig omvårdnad. Stödet ska innebära väsentligt merarbete för den anhörige.
- Behovet av omvårdnad ska bedömas överskrida sex månader.
- Den enskildes behov av omvårdnad ska uppfylla lägsta omvårdnadsnivån i enlighet med vad som framgår under rubriken behovsbedömning nedan.
- Det ska finnas anhörigvårdare som är lämplig för uppgiften. Anhörigvårdaren ska ingå i den enskildes hushåll. En enskild kan inom ramen för hemvårdsbidraget ha maximalt två vårdare.
- Tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet ska föreligga.

Definitioner

Hemvårdsbidraget kompenserar för omvårdnadsinsatser. Med omvårdnadsinsatser i detta fall avses hjälp och stöd vid personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, toalettbesök, äta och dricka, tillsyn och egenvård.

Handläggning

Behovsbedömning

All handläggning sker i den enskildes ärende, det vill säga den person som är i behov av stöd och hjälp.

Vid inkommen ansökan ska hembesök göras i den enskildes hem. Tilltänkt anhörigvårdare ska närvara vid besöket. Om tanken är två anhörigvårdare ska handläggaren träffa dem båda.

Läkarintyg och/eller bedömningar av arbetsterapeut/fysioterapeut samt egenvårdsintyg ska vid behov inhämtas.

Handläggaren utreder den enskildes behov av omvårdnad och om omvårdnadsbehovet bedöms överskrida sex månader. Ersättning för serviceinsatser, såsom exempelvis städ, tvätt, inköp, matlagning ingår inte i hemvårdsbidraget. Bedömningen ska ske i linje med bedömning av hemtjänst och rådande rättspraxis. Därefter görs bedömning av behovets omfattning som delas in i två omvårdnadsnivåer. Inplacering i nivå avrundas till närmaste hel timma.

- Omvårdnadsnivå 1, från 30 upp till 86 timmar per månad.
- Omvårdnadsnivå 2, från 86 timmar per månad.

Handläggaren ska inom ramen för sin utredning bedöma om tillfredsställande förutsättningar för att kunna ge omvårdnaden i hemmet föreligger. Att vårda någon dygnet runt, utan möjlighet till återhämtning, är inte en hållbar situation och ska vägas in i prövning av hemvårdsbidrag.

För stöd i bedömningen i förhållande till om den enskilde har andra kommunala insatser, se mer under rubriken hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser nedan.

Hemvårdsbidrag i kombination med andra insatser

Är den enskilde beviljad hemtjänst/avlösning i hemmet beräknas hemvårdsbidraget på det omvårdnadsbehov som kvarstår när tid för hemtjänst/avlösning i hemmet är beaktad.

När det gäller avlösning i form av korttidsplats regleras detta under rubriken frånvaro nedan.

Prövning av anhörigvårdare

Det ska finnas vårdare som är lämplig för uppgiften. Anhörigvårdaren ska ingå i den enskildes hushåll. Exempel är make/maka, sambo, förälder som bor hos vuxet barn, vuxet barn som slutat gymnasiet och bor kvar i föräldrahemmet eller andra vuxna som delar hushåll. Den enskilde kan inom ramen för hemvårdsbidraget ha maximalt två anhörigvårdare. Samma krav gäller för samtliga anhörigvårdare.

Att ge omvårdnad till en närstående ska alltid vara ett frivilligt åtagande och det är den anhörige själv som avgör hur stort ansvar hen vill ta för att vårda, bistå, stödja en närstående.

Handläggaren ska bedöma om tilltänkt anhörigvårdare är lämplig. Med lämplig person för uppgiften menas att vederbörande bedöms ha personliga förutsättningar, intresse och tid för att fullgöra uppdraget.

Inom lämplighetsprövning ska följande beaktas. Anhörigvårdaren kan inte godkännas om:

1. Personen inte fyllt 18 år,
2. till följd av sjukdom, funktionsnedsättning eller sociala skäl saknar förmåga att vara anhörigvårdare,
3. har biståndsinsatser för att tillgodose egna behov av omvårdnad och service,
4. anhörigvården inte är förenlig med andra åtaganden såsom exempelvis arbete, studier eller minderåriga barn, eller att
5. hen saknar rätt att vistas i Sverige.

Som stöd för handläggarens prövning ska tilltänkta anhörigvårdarens legitimation inhämtas. Vem/vilka som utför omvårdnaden ska dokumenteras i den enskildes akt.

Beslut

Hemvårdsbidraget beviljas för högst ett år i taget och beslutet ska förses med återkallelseförbehåll för att möjliggöra omprövning. Beslutet gäller från ansökningsdatum.

Den enskilde ska anmäla ändrade förhållanden

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla ändrade förhållanden som kan medföra omprövning av hemvårdsbidraget. Exempel på förändrade förhållanden är att den enskildes omvårdnadsbehov förändras, om den enskilde eller vårdare flyttar och/eller om den enskilde får andra insatser som tillgodoser omvårdnadsbehovet. Till förändrade förhållande räknas också sådana omständigheter som har med anhörigvårdaren att göra, såsom sjukdom, frånvaro eller flyttning. Även byte av anhörigvårdare är en grund för omprövning.

Omprövning

Hemvårdsbidraget kan omprövas och återkallas om förutsättningarna för rätten till bidraget förändras. Det kan också återkallas om beslutet beror på att den enskilde lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Kommande utbetalningar pausas under utredningstiden. Hemvårdsbidraget ersätts retroaktivt från det datum omprövning inleds.

Ny prövning

I samband med att beslutstiden löper ut ska handläggaren uppmärksamma den enskilde på att en eventuell ny ansökan behöver inkomma.

Vid ny prövning gäller samma handläggningsprocess som ovan.

Om ny prövning initierats av att den enskilde ansöker om högre vårdnivå, gäller den eventuellt nya bidragsnivån från månadsskiftet efter begärd prövning.

Avslut

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla förhållanden som innebär att hemvårdsbidraget ska avslutas.

Vid flytt till särskilt boende alternativt om den enskilde får annan insats som ersätter hemvårdsbidrag upphör ersättningen dagen efter.

Vid flytt till annan kommun eller när den enskilde avlider upphör hemvårdsbidraget dagen efter.

Bidragsbeloppet

Beloppet för hemvårdsbidrag räknas om varje år per den 1 januari och anknyter till prisbasbeloppet som har fastställts för året.

Hemvårdsbidraget motsvarar per månad:

- Omvårdnadsnivå 1: 1/12 av 50 procent av prisbasbeloppet
- Omvårdnadsnivå 2: 1/12 av 100 procent av prisbasbeloppet

Utbetalning

Allmänt

Bidraget utbetalas till den enskilde månadsvis. Hen ska ersätta den/de anhörigvårdare som utför omvårdnaden.

Ersättning erhålls från det datum då ansökan inkommit.

Full återbetalning från den enskilde kan begäras om hemvårdsbidraget utbetalats på felaktiga grunder. Exempel kan vara att den sökande inte är folkbokförd och stadigvarande bosatt i Göteborgs kommun, inte har ett omvårdnadsbehov som uppfyller lägsta nivån för hemvårdsbidrag, inte ersätter vårdare för utförandet av uppdraget eller om det inlämnats felaktiga uppgifter gällande anhörigvårdaren.

Skattemässiga förutsättningar

Hemvårdsbidraget som betalas ut till den vårdbehövande, d.v.s. den enskilde, är skattefritt enligt 8 kap. 18 § inkomstskattelagen och omfattar inga sociala förmåner. Den ersättning som den enskilde betalar till den/de anhörigvårdare som utför omvårdnaden är skattefri då hen/ de ingår i den enskildes hushåll.

Frånvaro

Den sökande eller anhörigvårdaren är skyldiga att anmäla frånvaro.

Den enskilde kan tillfälligtvis tillsammans med sin anhörigvårdare vistas på annan ort, inom Sverige, till exempel sommarvistelse, och samtidigt uppbära hemvårdsbidraget. Den

tillfälliga vistelsen tillåts vara längst en månad per beslutsperiod, därefter upphör bidraget.

Vid inläggning på sjukhus eller vistelse på korttidsplats reduceras bidraget från första dagen oberoende av vistelsens längd. Hemkomstdagen ersätts. Samma gäller vid vistelse utomlands.

Stöd till anhörigvårdare

Anhörigvårdare påtar sig genom hemvårdsbidrag ansvar för att ge sin närstående god omvårdnad. Detta i stället för att personal skulle utföra motsvarande insats. Det är viktigt att den anhörige får stöd för att själv inte drabbas av ohälsa samt för att få information, rådgivning och stöd i samband med insatsen. Hen bör därför uppmanas ha kontakt med förvaltningens verksamhet för anhörigstöd.

Övergångsbestämmelser

Beslut enligt det gamla regelverket gäller till dess det är dags för ny prövning.